Javier Olivera Betrán,
Professor d'Història i Sistemes de l'Educació Física de l'INEFC-Lleida,
Entrenador Superior de Bàsquet.
Jordi Ticó Camí,
Professor de Bàsquet de l'INEF de Madrid,
Entrenador Superior de Bàsquet.

GÈNESI I ETAPES EVOLUTIVES DEL BÀSQUET COM A ESPORT CONTEMPORANI. TAULES CRONOLÒGIQUES (1891-1992)

Resum

Fa exactament dos anys es van celebrar els cent anys de la invenció d'un dels esports de més apogeu en tot el món; i motivats per la possibilitats d'interpretar el fenomen que ha estat el bàsquet des del seu origen i està sent als nostres dies, des d'un punt de vista històric i també tècnic, hem confeccionat unes taules que, tot recollint de forma rigorosament cronològica aquells esdeveniments més importants de la història d'aquest esport, ens facilitaran la interrelació tant diacrònica (evolució en el temps d'un esdeveniment) com sincrònica (entre diversos àmbits d'anàlisi esdevinguts durant la mateixa data).
Per estructurar millor l'article, hem diferenciat tres grans capítols: el primer ens introdueix de forma efímera en els antecedents del bàsquet, que, tot i que la seva veritable relació està per comprovar, resulta sorprenent veure algunes analogies entre algunes pràctiques molt antigues i el bàsquet d'avui dia. A la segona part s'analitza amb detenimment el marc històric, social, esportiu i competitiu pel qual s'ha creat i ha evolucionat el bàsquet des dels seus orígens fins als nostres dies, basantnos en la nostra proposta de cinc etapes diferencials que reprodueixen el segle d'història d'aquest esport. La tercer part ocupa l'anàlisi tècnica, tàctica i reglamentària, que sens dubte és la característica principal del bàsquet, de les quals hem extret també cinc etapes d'evolució que, com que no són concordants cronològicament amb les anteriors, hem diferenciat. Finalment la interpretació antropològica del fenomen en aquest primer segle d'existència representa la conclusió final de l'article, que hem incorporat a la primera part del treball.

Paraules clau: **bàsquet, esport, origen, història, reglament, competició, evolució tècnico-tàctica, esports afins, FIBA, NBA, Naismith, Espanya.**

Precursors ancestrals del bàsquet

Evidentment és molt improbable que James Naismith, quan va crear el bàsquet, estigués pensant en pràctiques ancestrals; tanmateix, resulta apassionant comprovar les analogies que presenta aquest joc respecte d'activitats realitzades en diferents llocs de pràcticament tot el món.
L'antecedent prehistòric més antic és l'atletisme i posteriorment la lluita, amb pintures a les coves prehistòriques. Les primeres analogies d'un esport col·lectiu, que se li reconeixen al futbol, semblen trobar-se sobre els 2500 anys a.C. a la Xina; també hi ha referències del *kemari* japonès, l'*episkeo* grec, l'*harpastum* dels romans i del *calcio* florentí.
Però la pràctica més clara que podem relacionar amb el bàsquet és un joc de pilota mesoamericà, el *pok-ta-pok* maia, practicat aproximadament l'any 1000 a.C., amb la seva variant asteca que era el Taxtli. Aquest joc consistia a aconseguir fer passar una pilota (semblant a l'actual d'handbol, però més viva) per un cercle de pedra que sobresortia de les parets laterals a 7 o 8 metres d'altura; l'equip que ho aconseguia guanyava el partit (cosa que succeïa molt poques vegades); la pilota es podia copejar amb tot el cos menys amb les mans i els peus, i hi havia diverses accions que feien guanyar o perdre punts a l'equip.
A Indonèsia, on encara es practica el *sepakraca*, que relaciona el *pok-ta-pok* amb el bàsquet, i que consisteix a aconseguir passar una meta circular molt semblant a la cistella del bàsquet a una altura superior, col·locada al centre de la plaça de la vila i envoltada de flors, per la qual s'ha de fer passar un volant que només es pot copejar amb els colzes, els malucs i els genolls.
El professor Herman Niebuhr, president de la Federació Alemanya de Bàs-

quet durant el seu naixement olímpic, en el seu llibre *Basket-ball Tips*, descriu algunes coincidències de jocs amb certa analogia amb el bàsquet. L'autor Ceram, també alemany, i el francès Jacques Soustelle descriuen uns jocs de pilota de les civilitzacions precolombines. A la novel·la *Los dioses blancos*, de Stucken, s'evoca el caràcter diví dels jocs asteques, i Dietrich de Bruys, pintor del segle XVII, en una de les seves pintures representa uns personatges llançant una espècie de pilota en un cercle col·locat en un arbre a una certa altura del terra. A finals del segle XVIII G.A. Vieth, un dels pioners del moviment gimnàstic alemany, en el seu llibre *Assaig per a una enciclopèdia dels exercicis físics* (1975), descriu un joc que es practica a les platges de Florida (EUA) amb una pilota i una cistella col·locada en una perxa molt flexible. Més a prop nostre hi ha un joc tradicional basc anomenat "el calder", que consisteix llançar pedres, cap a un forat realitzat a terra, des d'una distància determinada i de forma parabòlica, amb l'objectiu d'introduir-les al seu interior. (El professor Soumet manté una hipòtesi segons la qual els immigrants bascos que arribaren al Canadà, país natal de Naismith, van poder introduir aquest joc, molt semblant al de "l'ànec sobre la roca", del qual diu Naismith haver tret la idea de la meta alta, i que consistia a posar un objecte o una pedra pel damunt d'una roca o penyal, i llançant pedres havien de tirar-lo.

El bàsquet va ser creat per un professor d'Educació Física, i va sorgir com a una necessitat educativa per als alumnes de la seva escola

Marc històric, social, esportiu i competitiu

La creació del joc (desembre de 1891)

El desembre de 1891, el director del col·legi Training School International, YMCA (Young Man's Christian Association), de Springfield, a Massachussets (EUA), el senyor Luther H. Gulick encarregà a James Naismith la creació d'un nou joc que es pogués practicar dins el gimnàs durant els freds hiverns. Aquesta escola allotjava molts estudiants que preparaven la carrera de professor d'educació física, i per això practicaven diversos esports com l'atletisme, el rugbi, el ciclisme i també era obligatòria la pràctica de gimnàstica. En arribar l'hivern, les pràctiques en camps exteriors es veien impossibilitades per les condicions climàtiques, per la qual cosa l'única activitat que es podia practicar al gimnàs cobert de l'escola era la gimnàstica. En aquells temps s'aplicaven els mètodes suecs i francesos sense gaire al·licient per als alumnes, que fins i tot van amenaçar de fer vaga. Per això el consell de professors, impulsat pel doctor Glick, director del col·legi, va decidir buscar un nou joc que fos fàcilment assimilable, atractiu i motivant per als alumnes i que es pogués practicar dins el gimnàs amb llum artificial. Després de la renúncia de dos professors, el director va encarregar a Naismith la invenció d'aquest nou joc. James Naismith, d'origen canadenc, va néixer en un llogaret proper a Ontàrio, i des de la seva infantesa va ser un noi atlètic, que per les característiques d'una infantesa rural, va desenvolupar no només la força sinó també la imaginació i la perícia. Va començar estudiant arts i a practicar alguns esports (atletisme, hoquei sobre herba, futbol, rugbi i també gimnàstica); tot i que la seva veritable vocació va ser la de pastor. Fou un estudiant aplicat tot i que a causa d'alguns companys d'estudi va continuar compaginant els estudis amb l'activitat física, i concretament amb el rugbi, esport que no estava ben vist per a un aspirant al sacerdoci. Precisament el rugbi va alterar la vocació de Naismith, ja que un secretari de l'associació YMCA li va dir que al col·legi de Springfield s'estudiava l'especialitat en educació física.

Així que va anar a Springfield i aquell mateix any, en acabar els estudis, va començar a treballar com a professor de gimnàstica a la mateixa escola ocupant-se de la boxa, la natació, la lluita i el piragüisme.

J. Naismith, que tampoc no era gaire amant de la gimnàstica, va analitzar els esports col·lectius que es practicaven a l'època (futbol, rugbi, hoquei, beisbol, etc.), ja que aquests eren, en principi, els més motivants. Va provar diversos jocs a partir de variacions en l'estructura dels esports anteriors sense cap èxit, per la qual cosa va arribar a la conclusió que havia d'inventar quelcom nou buscant una especificitat pròpia.

El nou joc havia d'implicar tot el cos i ser una activitat prou completa, i va prendre com a model l'atletisme, encara que tots els jocs d'equip utilitza-

El básquet va ser reinventat per James Naismith que va treure la idea d'un joc tradicional dels Països Baixos anomenat "korf", cistella en idioma flamenc

ven una pilota. Dels esports existents, el futbol americà era el més popular, però no es podia jugar en una sala. Per tal de fer-lo menys violent va eliminar-ne els placatges d'una manera senzilla: qui tenia la pilota no podia córrer amb ella degut a les petites dimensions del gimnàs (14 x 6 m). Posteriorment se li acudí una forma de poder-se desplaçar amb la pilota en la qual s'alterava el moviment natural de la cursa i era rebotant la pilota al terra.

Per tal que el joc no fos estàtic, el jugador hauria de poder passar la pilota en qualsevol direcció també cap endavant, amb la qual cosa s'establia una gran diferència respecte del rugbi. Així mateix, va prohibir el contacte personal entre els jugadors i copejar la pilota amb el puny, per tal que no es convertís en una lluita.

Finalment, va haver de decidir-ne l'objectiu, i tal com relata al seu llibre *Basketball, it's origine and development*, li va sorgir el record d'un joc de la seva infantesa anomenat "l'ànec sobre la roca", en què l'ànec (una pedra gran com dos punys junts) es col·locava al damunt d'una roca vigilat per un porter, i els altres li havien de treure el lloc llançant els seus ànecs. Aquesta meta era plana i situada cap amunt; d'aquí va sorgir la idea de situar la meta de forma horitzontal cap amunt, per tal que fos l'habilitat i la precisió i no la força la característica principal d'aquest esport. No obstant, a Berlín, durant els Jocs Olímpics de 1936, després de ser homenatjat amb una corona de llorer amb la qual es lloa els "homes famosos", va confessar a R. W. Jones que quan va inventar el bàsquet ja coneixia la cistella d'un altre joc, que segurament era el balonkorf. Tanmateix, això no treu importància al fet que és el pare del bàsquet, l'esport que actualment acull més de 250 milions de jugadors de tot el món. Seria important investigar de quina manera Naismith va conèixer el balonkorf: potser perquè era descendent d'una família d'emigrants europeus, per la immigració que va patir el Canadà en aquella època que va possibilitar que es continuessin realitzant les pràctiques populars autòctones de cada cultura, etc. Ara com ara encara és un dubte que no s'ha resolt.

Després d'aquestes conclusions, va crear cinc principis que van ser la base del nou joc:

1. La pilota serà esfèrica i es jugarà amb les mans.
2. No es podrà caminar amb la pilota.
3. Cada jugador es podrà situar en qualsevol part del camp i rebrà la pilota en qualsevol moment.
4. Està prohibit el contacte físic entre jugadors.
5. L'objectiu es col·locarà a dalt, en posició horitzontal, i serà de petites dimensions.

És important destacar el marcat caràcter pedagògic que buscava en aquest nou esport, materialitzat en la multilateralitat, amb implicació de tot el cos, establint unes rígides normes de comportament en rebutjar qualsevol mena de contacte personal, sobretot violència, i que alhora fos entretingut. També va tenir com a preocupació inicial la consolidació de la igualtat entre l'atac i la defensa, esperit que caracteritza el bàsquet als nostres dies, encara que això ha passat per diverses fases tal com explicarem més endavant en l'evolució de l'anàlisi tècnica i tàctica.

El fet que Naismith fos un pastor protestant també va tenir una gran incidència en la creació d'aquest joc, ja que, com que les soluciones tècniques mai no podrien suplir unes bases filosòfiques, va atorgar al bàsquet un ressò espiritual que constituïa la seva concepció especial de l'esport en general.

Per aconseguir les cistelles va anar a l'administrador del col·legi, el Sr. Stebbins, i li va demanar un parell de caixes, i com que no en tenia li va donar dues cistelles de préssecs. Un cop extretes les primeres 7 regles basades en els principis abans esmentats, va fer que la secretària del col·legi, Miss Lyons, les escrivís a màquina i les penjà a la porta del gimnàs perquè les poguessin llegir els alumnes quan entressin.

Com es pot comprovar, pràcticament tot era improvisat i es desenvolupava més per la curiositat i bona voluntat dels alumnes i el mateix Naismith, que per voler concretar quelcom nou.

Hem destacat la forma com va gestar el bàsquet a partir de les cròniques que tenim sobre el tema, i sobretot a partir del llibre que Naismith va escriure abans de morir. A l'apartat següent analitzarem els primers 25 anys de la seva existència, en què es pot veure clarament el procés d'evolució en funció de les vicissituds que anava trobant pel camí. Creiem que Naismith va ser molt més sincer quan va relatar aquests orígens que no pas el record de com va crear-lo en primer lloc perquè va escriure el llibre quan tenia ja materialitzat l'èxit del seu nou esport, de forma que era molt fàcil pecar d'arrogància en els seus relats; i també perquè tal com s'ha demostrat ha amagat secreta-

ment al món el veritable origen de la idea que li va suggerir la meta alta, aspecte diferencial del seu joc, probablement pensant que això trauria mèrit a la seva creació.

Els orígens del bàsquet (1891-1915)

Al cap de poc de jugar-se el primer partit, els mateixos jugadors van sentir la necessitat de batejar aquest nou joc. Alguns alumnes l'anomenaven Naismith-ball, però Naismith va rebutjar aquesta denominació, i va ser el delegat de classe, Franck Mahan, qui va dir la frase històrica que va generar el nom definitiu: "*we have a basket and a ball, why not call it basket-ball?*" (tenim una cistella i una pilota, per què no l'anomenem bàsquet?). Cap als anys vint va adquirir definitivament la seva denominació final de *basketball*, sense guió entremig.

El bàsquet femení també va néixer aviat ja que, fruit de la curiositat, al cap d'un mes de practicar-se l'esport unes professores de la Buckingham Grade School van anar a assabentar-se sobre què era "allò" i ho van practicar a la seva escola amb les seves alumnes; el nou esport va agradar en l'àmbit femení per l'absència de contacte entre les jugadores, la qual cosa era més "adequada" per a les dones.

Curiosament, juntament amb l'aparició de la primera modificació del reglament, novament el delegat de la classe va redactar com havia de ser l'uniforme dels jugadors, concebut per afavorir qualsevol moviment sense estorbar els atletes, amb unes sabates lleugeres però susceptibles d'evitar relliscades.

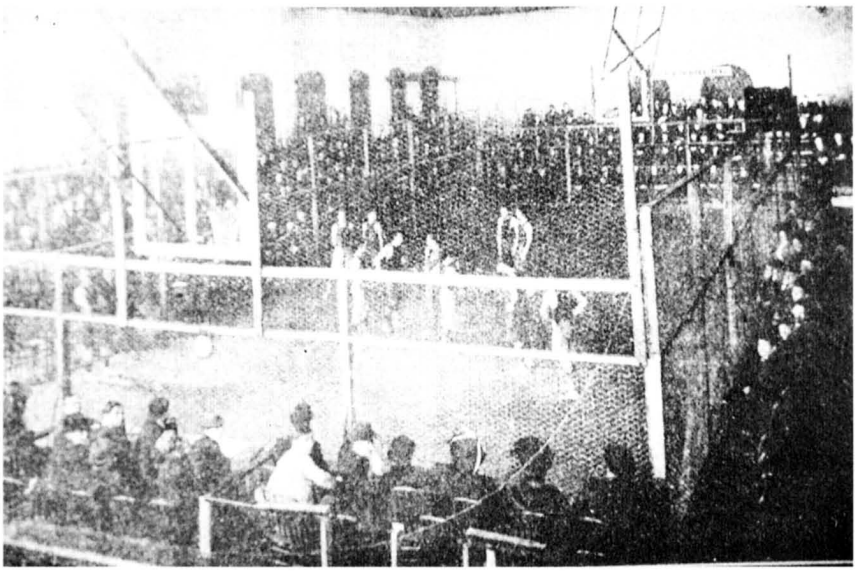
Bàsicament, hi va haver tres vies de difusió del bàsquet a tot el món: la primera i més important va ser per causes educatives (París, 1893; Txecoslovàquia, 1897; Rússia, 1905; Itàlia i Polònia, 1907, etc.), a causa de les característiques de la YMCA, ja que era una institució internacional amb seus a tot el món, ajudat pel marcat caràcter pedagògic amb què va ser creat i també pel seu aspecte lúdic inherent. Altres formes de difusió van ser les demostracions realitzades per deixebles de Naismith (Anglaterra, 1895), que oferien sense adonar-se de les seves possibilitats com a espectacle, les quals molt aviat serien descobertes; i, finalment, una altra forma de difusió molt diferent va ser l'originada per les tropes americanes en les quals hi havia molts jugadors (feia uns anys eren escolars i ara, soldats) en les seves files. Així, per exemple, els soldats americans que envaïren Cuba (1905) van introduir el bàsquet a l'illa, i la Primera Guerra Mundial va originar l'arribada del bàsquet a altres punts d'Europa com ara Suècia (1908).

En un primer moment es va concebre com a un esport d'equip diferent dels existents (futbol, hoquei...) emmarcat en les necessitats del moment i influït decisivament pel caràcter sociològic i les circumstàncies d'època i lloc

A Espanya, el 1911, es té constància que un pedagog català, Eladio Homs, que acabava de realitzar un viatge als EUA per conèixer nous esports i sistemes pedagògics d'educació física, va introduir el bàsquet a Catalunya, concretament a l'escola Valparadís, de Terrassa (Barcelona), encara que no va arrelar en aquest primer intent ja que era una escola de tipus experimental, de renovació pedagògica, que va tancar les portes al cap de tres anys. Amb ella va desaparèixer aquest primer brot ja que només el van practicar els seus alumnes sense que s'arribessin a realitzar partits amb altres col·legis (*).

Mentrestant als Estats Units el bàsquet anava evolucionant i causant cada vegada més admiració, ja que va ser al país d'origen on es va perfeccionar i difondre de la forma més sorprenent. Com és obvi, aviat va arribar a la universitat, i el 1895 comença la professionalització incipient dels jugadors, la qual cosa demostra l'expectació que ja estava causant. Aquests primers anys es caracteritzen per la multitud de reglaments existents, motivats per la creació de gran diversitat de lligues, agrupacions, etc.; i tot i que el 1896 es funda l'Amateur Union per adaptar definitivament les regles, això no és motiu d'unificació, fins i tot provoca la creació d'altres associacions.

El bàsquet és un esport d'arrel industrial i urbana, que es practicava en espais tancats, creats específicament per al desenvolupament d'aquest joc

El 1898 es crea el primer campionat professional amb el nom de National Basketball League, a New Jersey i Pensylvania, amb sis equips, en què els jugadors cobren per cada partit disputat. Es jugava en unes pistes envoltades d'una gàbia metàl·lica per evitar que el públic llancés objectes a la pista; fins i tot en alguns partits l'àrbitre portava pistola (d'aquí el malnom de "pistolers" als àrbitres). Amb l'aparició de la professionalització i dels diners, el sentit de l'esport va canviar paradoxalment, i van deixar de ser els objectius pedagògics i espirituals els que centraven la seva evolució. Amb això, l'esponsorització arribava per primera vegada a l'esport, la qual cosa demostra de forma evident que els empresaris van veure en el bàsquet, per la seva espectacularitat, una possible font d'ingressos econòmics, fet que va marcar la seva evolució posterior cap a aquest àmbit competitiu unit a l'espectacle. Es van crear moltes lligues i competicions per tot l'Estat, tot i que una data sens dubte important va ser l'acceptació del bàsquet com a esport d'exhibició en els Jocs Olímpics de Sant Louis (EUA), el 1904, signe inequívoc de la seva popularitat creixent (tot i que al principi Pierre de Coubertin estava en contra d'incloure els esports col·lectius com a disciplines olímpiques).

El desenvolupament del joc (1915-1930)

Aquesta segona etapa del bàsquet parteix del naixement del Joint Basketball Committé, l'únic responsable definitiu del reglament, que unificà els existents. Durant uns anys no es preocupa tant de l'evolució el reglament, sinó d'aconseguir-ne la unificació, la qual cosa dóna una identitat pròpia a l'esport i en facilita un desenvolupament paral·lel, de forma que es poden jugar partits entre equips llunyans i de diverses lligues.

Així, doncs, es comencen a organitzar grans tornejos internacionals, primer americans i després també europeus, i es comencen a jugar les grans lligues americanes, etc., ajudat tot això a Europa per la difusió originada pels soldats americans que participaren a la Primera Guerra Mundial.

En aquesta etapa es consolida el bàsquet a Espanya, per obra del pare escolapi Eusebio Millán, que el 1921 va introduir el bàsquet a Espanya, al Real Colegio de San Antón, de Barcelona. A causa d'unes obligacions evangèliques i pedagògiques que l'obligaren a traslladar-se, el 1911, a Cuba, va tenir els primers contactes amb aquest esport. Al col·legi, ell mateix es va ocupar que tots els "futbolers" s'iniciessin en aquest esport, que considerava molt més bo. Diuen que, finalment, van haver d'arribar a l'acord de jugar tres dies la setmana a bàsquet i uns altres tres dies a futbol, ja que havia arribat a amagar les pilotes de futbol.

Fins al 1927 el bàsquet espanyol va tenir una peculiaritat: encara es jugava amb set jugadors, fins que es va organitzar el primer partit internacional jugat a Espanya en el qual l'equip nacional es va enfrontar a l'Hindú Club de Buenos Aires, el qual es va negar rotundament a jugar amb set jugadors, ja que des del 1897 s'havia fixat el nombre en cinc. Ràpidament el bàsquet es va propagar per tot el país; Barcelona i Madrid van ser les ciutats amb major nombre d'aficionats.

A Amèrica l'esport de la cistella ja s'ha convertit en un esport de masses. El 1927 es va crear el primer equip que integrava jugadors negres, ja que fins llavors els blancs i els negres s'enfrontaven en competicions separades (tot i que fins després de la Segona Guerra Mundial la integració no va ser absoluta). Aquell mateix any, M. Saperstein (blanc d'origen anglès) creà a Chicago els Harlem Globe Trotters, equip integrat per jugadors exclusivament negres que realitzen espectacles de bàsquet basats en malabars i bromes entre els jugadors i el públic, arribant a ser una màquina humorística de promoció del bàsquet.

El 29 d'octubre de 1929, l'anomenat Divendres negre, es va produir la depressió americana, les conseqüències econòmiques de la qual van afectar la continuïtat de les lligues professionals; fins i tot va desaparèixer l'ABL el 1931, i es va tornar a l'etapa de lligues

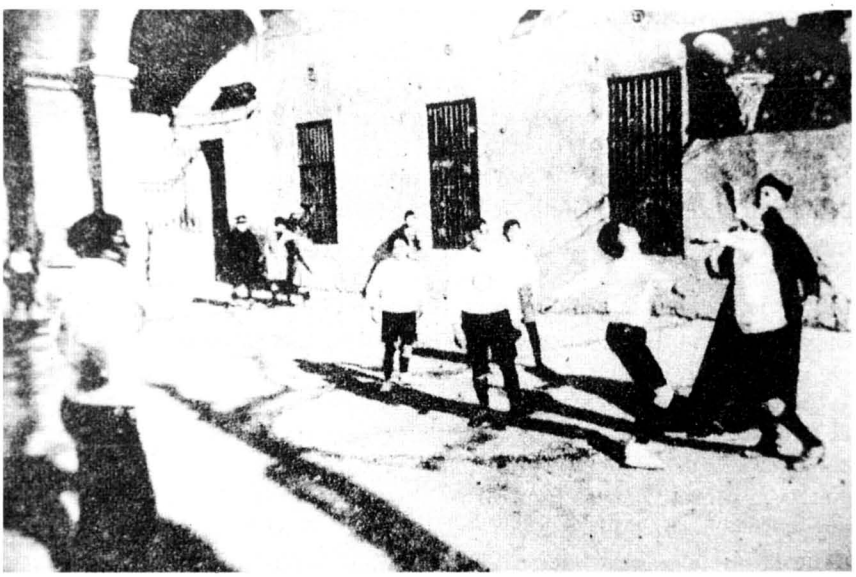
locals amb equips poc estables fins al 1937.

El procés d'institucionalització (1930-1945)

Al marge de la bona voluntat dels països perquè el bàsquet progressés i es convertís en un esport popular, fins que no hi va haver un ens supranacional capaç d'aglutinar, promoure i dirigir els interessos de tots, el bàsquet no va adquirir veritable carisma internacional. El món estava dividit en dues parts; d'una banda Estats Units, creador del joc i que continuava progressant en tots els aspectes tant esportiu, reglamentari, tècnic, com organitzatiu, i que funcionava de forma totalment independent; i de l'altra, la resta de països del mon, principalment els europeus, el progrés dels quals era obstaculitzat per les diverses interpretacions que li donava cada país.

Va ser un professor d'Educació Física el qui va veure inicialment la necessitat d'una gran associació que controlés el futur d'aquest esport, aquest va ser William R. Jones, que va impulsar la creació de una federació internacional. El començament no va ser fàcil, com sovint passa en aquests casos, i els seus dos primers intents fracassaren pel poc interès de molts països; però amb l'interès d'alliberar-se de la tutela de la Federació Internacional d'Hand-ball (no s'ha de confondre amb l'handbol; aquesta Federació comprenia els esports que es jugaven amb les mans, com el voleibol, l'handbol i el bàsquet), el 18 de febrer de 1932 es va organitzar a Ginebra la primera assemblea constituent de la nova Federació, sota la iniciativa de les federacions suïssa, italiana i txecoslovaca, i amb la representació inicial de vuit països.

A partir d'aquest moment es van començar a prendre les primeres decisions i el bàsquet va agafar un impuls definitiu que es va concretar principalment en l'organització d'esdeveniments internacionals com ara el Campionat d'Europa (1935), en què Espanya va aconseguir un fenomenal segon lloc.

Ràpidament s'estén per tot el país, principalment entre els joves, per les seves característiques lúdiques, i per tot el món gràcies a les demostracions dels deixebles de Naismith, de la primera Guerra Mundial, per l'espectacularitat de les seves accions i per la recerca de nous sistemes pedagògics, com va passar a Espanya (Col·legi Sant Anton, Barcelona, 1921)

Un any més tard, el 1936, als Jocs Olímpics de Berlín, el bàsquet va obtenir el reconeixement unànime mundial en ser inclòs com a esport oficial; això va ser possible gràcies a una labor "de despatx" realitzada per Jones (secretari de la FIBA), W. Daume (president del CON alemany) i H. Nibeuhr (professor d'Educació Física i gran impulsador del bàsquet a Alemanya). El moment culminant va arribar quan James Naismith (que es va poder desplaçar a Alemanya gràcies a una col·lecta realitzada als Estats Units, incloent un suplement en els bitllets d'entrada als partits de bàsquet durant una setmana) va fer el tir d'honor del primer partit olímpic de bàsquet i va rebre la corona de llorer amb la qual es coronen els "homes famosos", aquell mateix dia confessava a Jones que la idea de la meta alta la va treure d'un altre joc que ja coneixia.

A causa de la Segona Guerra Mundial, i a Espanya la Guerra Civil, van ser anys durs per al bàsquet europeu i també americà, a part de la inexistència de relacions internacionals.

El 1939, tres anys més tard d'haver arribat a la fama, va morir James Naismith d'una hemorràgia cerebral que li va produir un infart cardíac. Mitjançant una col·lecta es crea el Hall of Fame, on s'inscriuen els personatges més cèlebres, i un museu amb els objectes que van fer gran aquest esport. Dos anys més tard es publica el llibre pòstum de Naismith: *Basketball, it's origine and development*, que va escriure el mateix fundador els darrers anys de la seva vida, probablement amb records ja desfigurats, ja que a propòsit o no, estem persuadits que va ometre determinats aspectes interessants del tema.

Al final d'aquesta etapa, i des del Madison Square Garden, es retransmeten els primers partits per la televisió americana; l'acció dels mitjans de comunicació va ser definitiva per la consecució de ser un dels esports més populars del globus.

La consolidació internacional (1945-1975)

Després de la Segona Guerra Mundial, als Estats Units es van fusionar les lligues professionals existents a la Basketball Association of America (BAA), acollint els vells equips. A partir de

1950, la integració de jugadors de raça negra en els equips és una realitat total, i el bàsquet es converteix en una via d'ascens social inèdita mitjançant un esport. A partir del 1954, la NBA es consolida com la primera lliga professional americana, efectuant un canvi qualitatiu en el seu reglament per tal de convertir el bàsquet en un esport espectacular que atregui el públic, conjugat tot això amb interessos comercials.

A Europa, després de la Segona Guerra Mundial, el senyor Jones, amoïnat perquè el bàsquet no s'estanqués, i un cop aconseguit el reconeixement olímpic, va començar a lluitar per dos objectius: consolidar el Campionat d'Europa de seleccions i crear una competició mundial amb la participació de països de tots els continents, organitzant campionats del món als quals van seguir altres competicions de caràcter internacional masculins i femenins. I també es comencen a realitzar trobades i clínics entre entrenadors americans i europeus, de manera que augmenta el nivell dels segons.

El bàsquet espectacle (1975-...)

En aquesta darrera etapa es va produir el veritable *boom* del bàsquet. Als Estats Units es fusionen la NBA i l'ABA a la *National Basketball Association* (NBA actual). Se creen nous equips i es produeix un gran moviment de jugadors. La televisió i els diners afluexen a la recent unificada lliga professional. Les marques publicitàries s'afanyen a realitzar contractes milionaris en una realitat econòmica del liberalisme.

A Espanya, el 3 de març de 1982, es crea l'Associació de Clubs de Bàsquet (ACB). Els plantejaments realitzats per aquesta associació van suposar una autèntica revolució en les estructures tradicionals sobre les quals s'assentava el bàsquet. Després d'algunes bones posicions d'alguns equips espanyols i també de la nostra selecció en competicions internacionals, que va culminar amb la medalla de plata als JJ.OO. de Los Angeles (1982) que és el millor lloc aconseguit a la història del bàsquet espanyol; hi ha el veritable *boom* espectacular del bàsquet espanyol, i a més de les recents victòries hi ha un increment dels índexs d'audiència a la ràdio i la televisió, l'augment de la informació a la premsa, el naixement de revistes especialitzades en bàsquet, l'increment del volum de publicitat i l'assistència de públic als partits. S'inicien contractes publicitaris amb marques comercials i també contractes amb la televisió, és a dir, el bàsquet pren un relleu als mass mèdia, veritables motors de promoció social.

El 1987 hi ha la primera aproximació fefaent de les dues grans associacions mundials del bàsquet després d'uns anys d'enfrontament (sobretot a nivell reglamentari): la NBA i la FIB, i s'organitza el primer Torneig Open McDonald's anual institucionalitzat, que se celebra a Milwaukee amb l'espectacle i l'ambient de competició professional americana i les normes reglamentàries mixtes.

Evolució tècnica, tàctica i reglamentària

Una de les característiques del bàsquet ha estat precisament la revisió reglamentària completa a la qual està sotmès, amb l'objectiu d'aconseguir una millor reglamentació i una estructura funcional harmònica i coherent. Inicialment la seva evolució era marcada, a més de per les necessitats de les circumstàncies de joc, pel caràcter pedagògic i també lúdic amb el qual va néixer el bàsquet (com la pràctica totalitat dels esports) i, en canvi, des que els interessos econòmics van entrar en aquest esport, el veritable motor de l'esport és l'àmbit competitivo-espectacle, sacrificant algunes vegades l'aspecte lúdic, plaent, etc., per la vistositat i espectacularitat; és el preu d'haver aconseguit amb l'esport la manifestació social més important d'aquest segle, en el qual el bàsquet s'ha desenvolupat, institucionalitzat, consolidat i arriscat a les cultures de pràcticament tot el món, gràcies al seu afany periòdic i continu d'adaptació a les necessitats que li demanen els nous temps.

Estructuració del joc a la recerca de la seva identitat (1891-1913)

En els primers anys, el bàsquet va saber evolucionar ràpidament no només en les seves regles sinó també en la forma com es practicava.

Una vegada extretes les primeres set regles basades en els principis esmentats a l'apartat corresponent a la creació del joc, que probablement no eren el fruit de la recerca d'una activitat acabada, sinó més aviat la prova d'un joc que possiblement seria atractiu per als seus alumnes, les va penjar a la porta del gimnàs perquè les poguessin llegir els alumnes de la seva classe quan entressin. Aquestes eren les següents:

1. El nou joc es practica amb una pilota lleugera de forma esfèrica.
2. Els jugadors es poden desplaçar per tot el campo de joc.
3. No hi ha límit en el nombre de jugadors.
4. La finalitat del joc és col·locar la pilota en una cistella situada cap amunt a cada banda del camp.
5. Està prohibit córrer amb la pilota a les mans.
6. Està prohibit copejar la pilota amb els peus.
7. Està prohibit qualsevol contacte amb l'adversari.

Aquestes simples regles van servir perquè els primers partits es convertissin en simples refrecs rere la pilota sense cap mena de tècnica individual ni tàctiques d'equip, ni desenvolupament lògic del joc.

Com que Naismith tenia 18 alumnes a la classe va formar dos equips de nou jugadors i va adoptar l'organització del futbol, ja que els va distribuir en tres davanters, tres defenses (bases) i tres alers.

Naismith, adonant-se del que estava passant, va voler concretar molt més el reglament, i al cap de pocs dies, el 15 de gener de 1892, després de les vacances de Nadal, va publicar a la revista del col·legi, *The triangle*, les primeres tretze regles definitives amb el nom d'"Un nou joc".

Posteriorment, amb quatre anys va estructurar el joc tenint en compte pràcticament tots els aspectes més importants quant a límits espacials, definició de com s'aconseguia l'objectiu, les maneres de jugar la pilota, les relacions entre adversaris, etc.; tots els canvis posteriors van ser variacions per adaptar millor el joc a la seva pròpia estructura ofensiva i defensiva, i obtenir un joc dinàmic i equilibrat unit a l'espectacularitat.

La defensa supera l'atac (1914-1945)

Una de les revolucions del bàsquet la va ocasionar l'aparició de les estratègies de conjunt creades pels entrenadors que prenen les regnes d'entrenaments i partits. Fins a aquell moment qui duia la veu cantant era el capità de l'equip, i fins i tot així estava estipulat en el reglament. L'aparició de la professionalització va propiciar que els entrenadors s'ocupessin de buscar noves tècniques per tal de guanyar el màxim nombre de partits.

L'entrenador americà Anderson popularitzà la defensa en zones que, tot i que va sorgir abans del 1910 a l'est dels EUA amb el nom d'"estil de posició", va assolir popularitat als anys vint. En aquesta nova defensa es canvia de concepte de "cadascú marca el seu jugador" pel de "a cadascú el seu lloc", i desapareix així la improvisació. A causa de la tècnica deficient dels tirs de lluny, la defensa zonal triomfa rotundament i els entrenadors s'afanyen des d'un primer moment a desenvolupar la tècnica ofensiva individual dels jugadors, i apareixen els primers resultats en la recerca de la precisió en el tir per trencar la defensa en zona i l'estratègia dels equips.

Les competicions olímpiques, que se celebren cada quatre anys, representaren l'experimentació de nous sistemes tàctics ofensius i defensius, que van propiciar l'evolució trepidant bàsquet.

L'atac supera la defensa (1946-1959)

Entre els Jocs Olímpics de Berlín (1936) i els de Londres (1948) es van experimentar sistemes tàctics ofensius que van anar anul·lant progressivament les defenses en zones, millorant l'atac tècnicament i tàctica.

En aquesta etapa es desenvolupa la qualitat atlètica dels jugadors amb la qual cosa també evoluciona el joc ofensiu sense pilota, sorgeixen els canvis de ritme i direcció, les fintes de recepció, les continuacions rere els bloquejos i, en definitiva, la forma de recepció de la pilota eficaçment. Amb el desenvolupament del tir i la finta de tir amb penetració, s'obliga a millorar els recursos defensius contra el dríbling i també apareix la pressió defensiva després d'esgotar el dríbling. El joc va guanyant en velocitat i dinamisme, i així es comença a utilitzar el contraatac com a sistema tàctic ofensiu sorpresiu. Els marcadors van incrementant les puntuacions, i les defenses, tot i ser tradicionals, són incapaces de neutralitzar la velocitat dels atacants.

Hi ha qui afirma que en aquesta etapa el bàsquet és immergit en una via de sentit únic en la qual un equip llança des de totes les posicions i distàncies, mentre que l'altre espera a fer el mateix —aquestes paraules denoten la importància defensiva davant els atacs—. Una dada respecte d'això: és significatiu que entre 1945 i 1955 els manuals esportius dediquessin quatre vegades més d'espai a explicar l'atac que la defensa.

En aquesta etapa el reglament evoluciona de forma desigual als Estats Units (NBA) que a Europa (FIBA), però es comencen a crear les normes evolucionades, com regles temporals, es re-

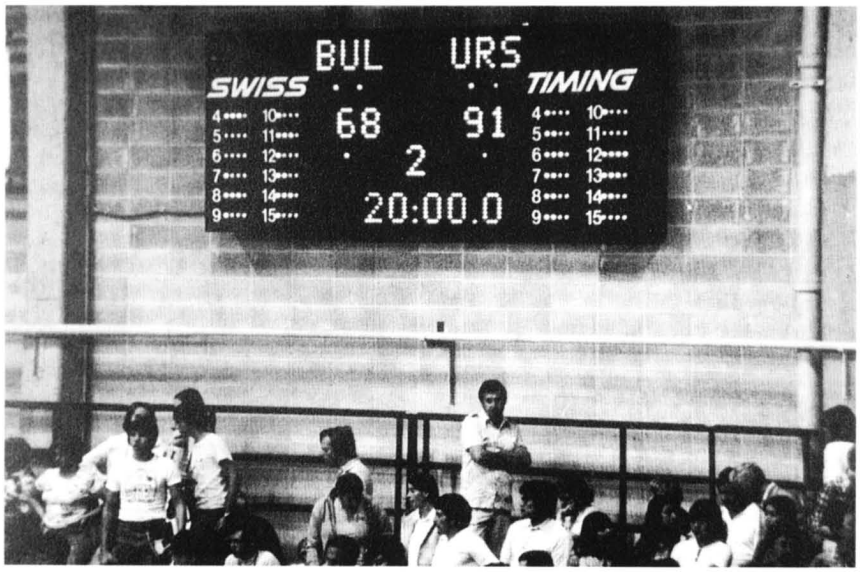
El seu desenvolupament i evolució mai no s'han desmarcat del seu context, com ho demostra la seva permanentment actualitzada reglamentació, amb la pretensió de contribuir a que els equips facin un joc vistós i de qualitat, assegurant l'equilibri just entre accions ofensives i defensives

glamenten els temps morts, el dret a opció, etc.

Les defenses es tornen agressives i sorpresives (1960-1976)

En contrapartida a l'etapa anterior, entre los Jocs Olímpics de Roma (1960) i els de Tòquio (1964), els entrenadors accentuen la preparació defensiva sense deixar de preparar ofensivament, portats per l'interès d'aconseguir un joc atac-defensa més equilibrat.

Es desenvolupen els fonaments defensius com la posició bàsica defensiva, la posició en semiintercepció (*over-play*), les lliscades defensives, es va perfeccionar el rebot, etc. El 1960 apareixen les defenses mixtes (home i zona) davant la impotència de les defenses en zones tradicionals. Es desenvolupa la zona *press*, la qual és una defensa sorpresa realitzada com a complement de la defensa d'home. El 1964, s'experimenta la barreja de defensa d'un sol atac (defenses combinades). També es treballa la condició física per mantenir una major intensitat en el joc i sobretot en la

És el primer esport que situa una administració en la pista de joc: taula amb anotadors i cronometadors per portar el control del joc. I el primer que cerca en l'esponsorització una via d'ingressos econòmics

defensa. L'objectiu ja no és tan sols no permetre el llançament o la progressió cap a la cistella, sinó que la pilota és l'objectiu principal a aconseguir. Dean Smith va presentar les defenses alternatives, combinació sistemàtica de diverses defenses; i crea el *run and jump* (corre i salta), defensa molt pressionant basada en les faltes en atac.

A Europa aquest procés es viu amb un retard tan evident que fins després de l'Olimpíada de Mèxic (1968) no hi va haver una reacció sobre el treball defensiu.

A nivell reglamentari, totes les modificacions busquen una millor dosificació d'esforços, l'objectivitat dels àrbitres, l'espectacularitat i l'equilibri entre atac i defensa.

Equilibri entre atac i defensa (1977-...)

El desenvolupament defensiu de l'etapa anterior va motivar la remodelació ofensiva. Tot i que s'havia aconseguit un gran augment en la intensitat defensiva, a partir del 1977 s'estructura el joc continu (*non-stop game*) que dóna contingut tàctic a totes les fases de joc: defensa, contraatac, transició ofensiva, atac i replegament defensiu.

Es tendeix a homogeneitzar les regles amb les de la NBA buscant el bàsquet espectacle. En aquesta etapa cada vegada adquireix més importància el control del ritme de joc, i es tenen alternatives defensives a tots els moviments tàctics d'atac per tal d'imposar el ritme del partit des de la defensa. Sens dubte la regla més coneguda és la implantació de la línia de tres punts, que va donar més espectacularitat al joc.

Estats Units és, sens dubte, el país líder. Hi ha les dues lligues més importants de tot el món: la NBA, en què les estrelles, que són els jugadors, estan al parquet, i la NCAA, que reuneix el bàsquet universitari, on les estrelles, els entrenadors, estan a la banqueta; aquests són els veritables artífexs dels partits gràcies a les estratègies utilitzades, facilitades per la possibilitat de treballar amb els mateixos jugadors durant anys. A poc a poc ens acostem al mirall del món del bàsquet que és Estats Units. Tot i que cada vegada la distància és menor, arribar a igualar-los o a superar-los encara és lluny, i una prova la vam tenir molt a prop, durant els JJ.OO. de Barcelona, amb el benanomenat *dream team*.

Taules cronològiques del bàsquet

A continuació recollim en un quadre, de forma rigorosament cronològica, el fruit de tota la informació processada sobre la història d'aquest esport, datada, fins i tot en els successos més importants, des de la seva creació. S'hi poden establir relacions causals i temporals dels factors que han influït més en l'evolució del bàsquet.

Hem tractat sis grans àmbits d'anàlisi:

- El *marc històrico-esportiu*, en el qual s'assenyalen, d'una banda, els aspectes històrics i esportius més importants d'aquest esport, i, de l'altra, els esdeveniments històrics i socials del seu entorn que han influït decisivament en la seva evolució.
- Evolució de la *competició*, és a dir, dels partits més importants, aparició i ocàs de lligues, i la seva relació amb els fets més importants de l'època.
- La *reglamentació*: des de les tretze regles originals a la complexa i contínuament renovada reglamentació, que ha donat lloc a un esport modern, vistós i espectacular que acompanya els temps en què s'ha desenvolupat, i que ha aconseguit un equilibri entre accions ofensives i defensives.
- Les *innovacions tècniques i tàctiques*: que com a conseqüència, en alguns casos, d'aspectes reglamentaris o, en altres, pel cada vegada major perfeccionament dels moviments i les estratègies, han influït decisivament per aconseguir un esport espectacular. Aquest perfeccionament, indirectament, ha estat un dels causants de la revisió constant de la reglamentació. En aquest apartat indico les cinc etapes d'evolució per les quals ha passat el bàsquet a aquest nivell.
- El *bàsquet a Espanya* analitza l'evolució d'aquest esport al nostre país

des dels seus orígens faltats de consolidació fins a la seva posició actual en la qual ha arribat a ser una de les potències mundials en aquest esport.

- Finalment, s'exposen altres *esports afins* que, inspirats en filosofies o estructures del nostre esport, han aconseguit institucionalitzar-se com a nous esports; aquests són: el balonkorf, el voleibol, el netball, l'ànec, el bàsquet aquàtic, el bidybàsquet, el minibàsquet i el babybàsqet, el bàsquet en cadira de rodes i el bàsquetbox.

Interpretació antropològica del fenomen

El bàsquet neix al final del segle passat en plena eufòria industrial, com el primer esport de clara inspiració urbana. El seu ascens i acceptació social estan estretament lligats al procés creixent d'urbanització i industrialització de la nostra societat, en detriment del sector agro-pecuari. Els esports de paisatge natural i d'origen rural (futbol, rugbi, golf, polo, hoquei, criquet, etc.) sorgeixen en un procés de l'anomenat *capitalisme primitiu*, que va des del segle XVI fins al voltant del 1900, període en què l'activitat productiva bàsica era agrària i ramadera; el cos es conceptualitzava com una simple matèria primera que transmet força i que cal manejar per a la seva explotació física. El bàsquet neix com una necessitat dels nous temps que es preparen en el país més prometedor del planeta en el nou ordre mundial: els EUA.

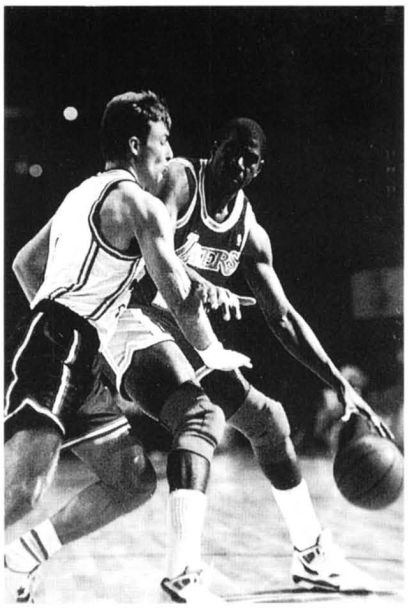
L'activitat prioritària del *capitalisme desenvolupat de producció*, ubicat entre el principi de segle i el 1973, és de caràcter industrial, en què el cos ja no funciona com una massa física, sinó com un conjunt de peces que cal acoblar a la màquina que és l'equip, per a la qual cosa el jugador ha de ser sotmès a un procés d'individualització i especialització. En aquesta fase es contextualitza el bàsquet com a esport i es desenvolupa internacionalment.

En la fase de *capitalisme desenvolupat de consum*, ubicat de 1973 fins als nostres dies, l'activitat productiva fonamental són els serveis; i en aquest context el cos transmet bàsicament informació a través de signes que estan subjectes a un codi que assegura la seva intercanviabilitat i circulació òptima, és la era de l'electrònica i la informàtica; així comprovem que als jugadors se'ls requereix un alt nivell de polivalència funcional que, unit a la fina especialització d'un aspecte de joc, el bàsquet es converteix en espectacle que ofereix un servei a l'individu en la seva opció del temps d'oci (especulació i permuta de jugadors, publicitat absorbent, gran incidència dels mass mèdia, grans espectacles amb actuacions complementàries, etc.).

El culte a l'altura és una dimensió simbòlica de la prosperitat nord-americana, i troba el seu signe en aquest jugador d'altura extraordinària, igual que els gratacels de les principals ciutats, que lluita encoratjadament amb altres rivals de gran talla, a la recerca de l'objectiu a un ritme i una velocitat frenètics propiciats per un reglament molt evolucionat i a la cada vegada major competitivitat, oferint un espectacle únic.

Els jugadors es mouen a la pista fent front a una concentració d'individus més gran que la densitat de població d'altres esports col·lectius, i evolucionen sense parar amb pressa però, paradoxalment, tal com passa en les grans ciutats, sense grans contactes personals.

La taula d'anotadors presideix el partit, en què, en l'esport de més estructuració temporal existent, és l'electrònica qui s'encarrega del control rigorós del temps, les aturades, els antecedents penals i altres detalls administratius. Tot està controlat, des de l'acta del partit, i per si fos poc, s'han creat graelles d'observació de les quals s'extreu tota la informació estadística necessària per reconstruir un partit i per conèixer-ne els errors, les jugades i les claus dels partits disputats. En contrast amb els

El bàsquet actual fa servir una àmplia gamma de moviments bassats en les capacitats naturals executades amb mestratge, una complexitat tàctica evolucionada, unes especials característiques biomètriques dels jugadors i un rigorós control informàtic que el converteixen en un espectacle brillant i en la línia dels temps actuals

materials més rudes d'altres esports, el bàsquet va assumir precoçment els plàstics dels taulells, les pilotes hermètiques, el paviment llis i els dissenys funcionals de les seves línies, espais i suports.

La producció moderna també està patent en el bàsquet, i allotja un esperit que el transforma en una activitat perfectament lligada a la idiosincràsia de la nostra societat actual: l'excitació de les xifres altes, amb puntuacions que s'acosten als cent punts, en què un punt és un obrir i tancar d'ulls en la velocitat de l'avenç del joc, està associat a l'ambient d'inflació contemporània; la successió contínua de les diverses fases de joc a un ritme frenètic sense grans interrupcions és símbol de l'estrès de les grans ciutats; l'equilibri dels marcadors que quasi sempre implica la indecisió del guanyador fins l'últim moment del partit dóna un emoció afegida a l'esport propiciant el seguiment i la immersió en el partit; l'espectacularitat de moltes accions ofensives i també defensives (assistències, passis estrambòtics, mats, dríbling agressiu,

El bàsquet actualment aglutina un gran nombre de participants i d'espectadors, tant en l'esport de competició com en el de recreació i lleure. Al mateix temps ha esdevingut un important mitjà educatiu utilitzat en la formació física i esportiva en tots els centres educatius

llançaments desesperats, defenses pressionants, *traps*, penetracions, etc.) que comporten nombrosos moments d'excitació; la justa agressivitat de moltes accions que es converteixen en canalitzador de violència; el rigor tècnic en l'exactitud sempre canviant fruit del progrés de la tècnica específica i dels seus mètodes d'entrenament; el rigor en l'aplicació reglamentària on el jutge dicta sentències en fraccions de segon de caràcter inapel·labe exercint l'autoritat en el camp de joc; el control estadístic informatitzat signe de l'objectivitat a la qual està sotmès; la seva adequació a les retransmissions televisives, que és el mitjà de comunicació social i de promoció més important dels nostres dies; la gran quantitat de diners que fa que clubs, jugadors, associacions, marques comercials, etc., veritable motor de l'esport avui dia; són alguns dels aspectes que fan d'aquest esport el prototipus paradigmàtic de la nostra època.

En aquests cent anys s'ha recorregut un llarg i fructífer camí fins situar el bàsquet entre els esports més coneguts i practicats en el nostre planeta i el primer, sens dubte, entre els de pista tancada. Substret de la incertesa de l'atmosfera i el terreny agressiu, es constitueix com una rèplica de la producció industrial que sota la seva empara va néixer, créixer i superar els avatars de l'època i es va anticipar a l'obsolescència que sempre aguaita, s'ha convertit en un dels símbols de modernitat més rabiuda i un exemple per a altres esports d'equip.

Com qualsevol esport, el bàsquet ha passat per unes etapes d'evolució des d'on s'extrauen cinc etapes bàsiques d'evolució històrica d'aquest esport, que són:

1ª etapa: naixement i orígens (1891-1915).
2ª etapa: desenvolupament (1915-1930).
3ª etapa: institucionalització (1930-1945).
4ª etapa: consolidació internacional (1945-1975).
5ª etapa: esport espectacle (1975-...).

I de cinc etapes d'evolució tàctica:

1ª etapa: estructuració del joc en busca de la seva identitat (1891-1913).
2ª etapa: la defensa supera l'atac (1914-1945).
3ª etapa: l'atac supera la defensa (1946-1959).
4ª etapa: les defenses es tornen agressives i sorpresives (1960-1976).
5ª etapa: equilibri entre atac i defensa (1977-...).

Els esports, en general, van néixer com activitats bàsicament lúdiques i recreatives, i, per tant, divertides i imaginatives, amb un nivell de competitivitat raonable, que han derivat amb el pas del temps en activitats cada vegada menys lúdiques, més competitives i menys creatives, com molt bé descriu J. Huizinga al seu llibre *Homo ludens*. El bàsquet, com a esport nascut clarament com a activitat educativa, pedagògica, lúdica i recreativa, al si d'una escola i creat per un religiós, no escapa d'aquest procés de "desludificació", sinó que a més hi ha una clara influència d'aquest procés en el propi àmbit educatiu i recreatiu.

El bàsquet actualment aglutina un elevat nombre de practicants i d'espectadors, tant en l'esport de competició com en l'esport recreatiu i d'oci. Al mateix temps, s'ha erigit com un important mitjà educatiu utilitzat en la formació física i esportiva en tots els centres educatius.

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
1891	— James Naismith, instructor d'educació física d'Springfield (Massachusetts) inventa el bàsquet a l'edat de 30 anys. Tot i que sembla que la idea d'un objectiu alt se la va donar el *korf*, un joc tradicional originari dels Països Baixos anterior al bàsquet i que Naismith ja coneixia.	— En el primer partit juguen 9 contra 9 i el resultat fou de 1 a 0. El primer bàsquet de la història el va fer R. Chase gairebé des de mig camp.	— Nombre de jugadors variable, tot i que Naismith recomana 9 jugadors (3 davanters, 3 centrals i 3 defensors) per cada equip. — Dues parts de 15 minuts i 5 de descans amb una pilota de futbol. — Personal = 1 punt; bàsquet= 3 punts. — 2 faltes per jugador signifiquen la seva exclusió fins que s'aconsegueix un bàsquet. — Es practica amb les mans i no es pot caminar amb la pilota. — Objectiu alt i horitzontal situat a 3,05 m del terra, subjecte a la pista elevada que envoltava el gimnàs i que servia perquè els alumnes puguessin córrer per pista coberta durant els mesos d'hivern. — El camp no tenia una delimitació especial concreta. — Qualsevol jugador de l'equip pot tirar els tirs lliures.	**1a ETAPA (1891-1913)** **Estructuració del joc cercant-ne la identitat** — S'adopten els conceptes d'organització del futbol i apareixen d'aquesta manera 2 defenses estàtics a la zona de defensa, 2 davanters posicionals i un defensa que coordina les accions dels atacants i els defensors. — Després es generalitzen les accions conjuntes de 5 atacants i 5 defensors. Com a conseqüència apareix el principi de replegament defensiu col·lectiu: transició entre atac i defensa. — Les primeres defenses eren de tipus nominal: home a home. La primera forma d'atac va ser una mena de contra-atac desorganitzat.		— El *korf-ball*, esport de caràcter mixt que fou creat l'any 1901 per Nico Broekhuyzen que va reglamentar, codificar i institucionalitzar un joc popular dels Països Baixos anterior al bàsquet. El camp està dividit en dos quadrats, i a cadacun hi ha una cistella —*korf*— a una distància de 1/3 part de la longitud del quadre i a 3,50 m d'altura. Es juga amb una pilota amb les mateixes mides que la de futbol. L'equip està format per 4 jugadors i 4 jugadores, amb dos de cada sexe a cada quadre. Està del tot prohibit el desplaçament amb la pilota, tot i que hi ha "l'entrada" com al bàsquet. No es pot tirar davant d'un defensa, treure la pilota de les mans de l'adversari, interceptar la carrera d'un altre, ni defensar a algú de l'altre sexe. El partit té dues parts de 30 minuts i un descans intermedi.
1892	— Es proposa que el joc s'anomeni "Naismith-ball", però el 1892 ell mateix va desestimar aquesta proposta. El nom de bàsquet el va crear el delegat de curs Frank Mahan. — El baró Pierre de Coubertin proposa la restauració dels JJ.OO. moderns. — Es publica el 15 de gener al diari de l'escola el nou reglament amb 15 articles.	— 11 de març, primer partit oficial davant de 200 espectadors.				
1893	— Mèxic és el primer país estranger que descobreix el bàsquet. — Senda Berenson fa una adaptació del bàsquet per a les alumnes de la seva escola. Publica l'obra: *Women's Basket-ball guide*.	— Primer partit a Europa que es va celebrar a l'YMCA de París a iniciativa de Mel B. Rideout, alumne de Naismith a Springfield. — Primer partit oficial de bàsquet femení a Massachussets, els homes tenien l'assistència prohibida, ja que les dones jugaven amb faldilla curta.	— Evolució de la cistella cap al model actual, desapareix el fons i s'utilitzen xarxes amb corda trenada. — S'autoritza el pivot amb un peu. — Temps: 2 parts de 20 minuts i 10 de descans.	— Apareix el pivot, que ofereix al jugador més mobilitat i recursos.		
1894	— El joc/esport nou s'estén ràpidament en països tan llunyans com ara l'Iran i la Xina.	— Primer partit de bàsquet professional al Masonic Temple Auditorium de Trenton (New Jersey). Cada jugador va cobrar 15 dòlars.	— Limitació de l'espai de joc. — S'adopta una pilota més gran, específica del bàsquet, amb una circumferència de 76-81 cm, eliminant les de fut-	— A causa de la possibilitat d'elecció del tirador, apareix la figura de l'especialista en tirs lliures.		

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
		— L'Overman Wheel Company (Massachusetts) és la primera empresa que introdueix pilotes dissenyades especialment per jugar a bàsquet.	bol que s'havien utilitzat fins aleshores. — Per cada falta es tira un tir lliure, a 6,09 m de la cistella.			
1895	— El bàsquet s'introdueix a Anglaterra.	— Primer partit oficial entre dues universtats a Minneapolis. — El primer equip professional va ser el Buffalo Germans.	— Apareix el tauler per tal de prevenir que els espectadors interfereixin des de les pistes circulars elevades que hi havia en tots els gimnassos de l'època, sobre la trajectòria dels llançaments a cistella. — Es desplaça la línia de tir a 4,60 m de distància. — L'anotador i el cronometrador fan les funcions de 2n àrbitre.	— Els llançaments exteriors eren amb dues mans i eren semblants a les passades de pit o el llançament de "cullera"; els llançaments interiors es feien amb una sola mà.		— William G. Morgan, alumne de J. Naismith a l'YMCA d'Springfield i professor d'Educació Física a l'YMCA de Holyoke (Massachusetts), es va plantejar la possibilitat de buscar un esport nou que substituís el recent bàsquet. Havia de practicar-se en un espai reduït per evitar el contacte físic i també havia de ser una activitat completa, però amb un ritme d'execució diferent, assequible per a tots els alumnes. D'aquesta manera neix el voleibol, les primeres experiències del qual es van portar a terme en un camp de tennis situant la xarxa més amunt; l'objectiu era evitar el contacte entre els alumnes, a diferència dels esports col·lectius de l'època.
1896	— Fundació de l'Amateur Union per tal d'adaptar definitivament les normes ja que, fins aleshores, s'havien creat multitud de lligues, agrupacions, etc., cadascuna amb un reglament propi. — Se celebren a Atenes els primers Jocs Olímpics de l'època contemporània. — El bàsquet s'introdueix al Brasil.	— El nombre de jugadors s'estableix en 5, tot i que es permeten els canvis (l'estat d'Iowa ha conservat una forma de campionat femení amb 6 jugadors).	— S'autoritza el driblatge amb dues mans. Es modifiquen les puntuacions del tir lliure: 1 punt, i bàsquet: 2 punts.	— L'aparició del tauler dóna lloc al desenvolupament d'una jugada inèdita fins aleshores: el rebot. A més, ofereix la possibilitat del llançament recolzat al tauler.		
1897	— El bàsquet s'introdueix a Txecoslovàquia.	— En el primer partit que es va jugar amb 5 jugadors per equip, Yale va superar Pennsylvania per 32 a 10.				— El *netball* apareix gràcies a una demostració de bàsquet que var fer a Anglaterra el professor Mel B. Rideout, alumne de J. Naismith a Springfield, i que té l'honor de ser el primer que va ensenyar el bàsquet a Europa (col·legi YMCA de París). El camp està dividit en tres àrees, 2 de gol i una de central; a l'àrea de gol hi ha una zona de tir des d'on es pot tirar a
1898	— Es crea el primer reglament oficial femení. — S'introdueix el bàsquet a les illes Filipines. Pierre de Coubertin, creador del movimient olímpic modern dels esports col·lectius als JJ.OO.	— Es crea el primer campionat professional amb el nom de National Basketball League a New Jersey i Pennsylvania, amb sis equips. Es jugava en pistes envoltades d'una gàbia de filferro, disputant-se al voltant de 80 partits.	— S'introdueix la pilota de cuir a l'NBA.	— El joc era lent i estàtic, sobretot en comparació amb el joc actual. — Hi havia una selecció meticulosa del llançament. — No era permès el contacte, per la qual cosa l'habilitat predominava per sobre de la força.		

	— Pels partits que juguen a casa, cada jugador cobra 2,50$ i pels partits jugats a fora 1,25$.			cistella, i una zona d'atac. Un partit consta de quatre parts de 15 minuts. Els jugadors de camp són set: 3 atacants, 1 central i 3 defenses; i només dos jugadors a l'àrea de llançament poden aconseguir el bàsquet. L'anella es a 3,05 m —la mateixa altura que en bàsquet— i no té tauler. És un esport que practiquen exclusivament les dones.
1899		— S'autoritza el regateig alternatiu en algunes competicions.		
1901 — El 1990 s'introdueix el bàsquet al continent oceànic (Austràlia). Aquest mateix any se celebra la segona edició dels JJ.OO. a París.	— A l'estiu se celebra el primer torneig nacional de bàsquet escolar als EE.UU. Els New York Wanderers són el primer equip de bàsquet de l'història que porta propaganda d'una marca comercial a la samarreta: l'aigua tònica de primavera.	— Es prohibeix fer bàsquet després de fer un driblatge. L'esperit de la norma no neix amb l'objectiu de fer servir només el driblatge per evitar que la defensa obtingui la pilota.		
1902 — El diari esportiu francès *L'auto-velo* elogia el bàsquet.				
1903	— La NBL desapareix a causa d'un escàndol de suborns a jugadors i entrenadors, i la substitueix la Philadelphia League, que es dissol l'any 1906.			
1904 — Se celebren els JJ.OO. a Saint-Louis (EE.UU.). — El bàsquet s'introdueix a Turquia.	— El bàsquet esdevé esport d'exhibició als JJ.OO. de Saint Louis, amb cinc equips universitaris nord-americans.			
1905 — Eric Moraller, nord-americà, ensenya bàsquet a San Petersburg (URSS). Aquest mateix any el bàsquet s'introdueix a l'Índia.				
1906 — Els soldats americans que envaeixen Cuba, introdueixen el bàsquet a l'illa.	— Es funda la lliga central als EE.UU.	— El tauler s'introdueix de forma obligatòria en tots els camps de bàsquet.	— Apareix la figura de l'especialista en el rebot: el rebotador tenia una funció més important en aquella època, ja que el número de llançaments errats era aleshores molt elevat.	
1907 — Els cercles catòlics accepten el bàsquet.				

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
	— S'introdueix el bàsquet a Itàlia i Polònia.					
1908	— La National Collegiate Athletic Association (NCAA) publica un reglament diferent de l'oficial. — Se celebren els JJ.OO a Londres. — El bàsquet arriba a Londres.		— Es prohibeix driblar més d'una vegada. — Els jugador són exclosos després de cometre 5 faltes.	— Els Troy Trojans comencen a utilitzar el contra-atac com a arma ofensiva de sorpresa.		
1909		— Es funda la Hudson River League i l'Eastern League. — Primer partit internacional a San Petesburg (Leningrad) entre un equip d'YMCA i un rus.	— S'aproven els taulers de cristall, amb la finalitat de permetre més visibilitat per als espectadors.			
1910			— S'aprova l'exclusió del camp amb 4 faltes personals.			
1911	— J. Naismith publica l'obra *L'escola superior moderna.*	— Es crea la lliga de l'estat de New York.			— El pedagog català Eladi Homs que acabava de portar a terme un vitge de treball als EE.UU. per conèixer esports nous i sistemes pedagògics d'E.F., coneix el bàsquet i quan torna el mostra a Alexandre Galí i junts el van implantar a l'escola Valparadís de Terrassa, de la qual l'Alexandre Galí n'era director; en tancar l'escola al cap de tres anys, aquest primer intent va desaparèixer, ja que només el practicaven els alumnes d'aquesta escola experimental de renovació pedagògica i no es portaven a terme partits amb altres escoles.	
1912	— Se celebren els JJ.OO. d'Estocolm (Suècia).	— El bàsquet arriba a l'Argentina i l'Uruguay, gràcies als professors de las escoles YMCA.				
1914		— Es juga el primer partit internacional (sense participació nord-amerciana) a Amèrica del Sud entre Brasil i Argentina.				
1915	— Neix el Joint Basketball Commitée, únic responsable del reglament, i que unifica els ja existents.		— Es pot fer bàsquet després del driblatge, cosa que permet portar a terme accions individuals que fins aleshores no eren possibles.	**2a ETAPA (1914-1945)** **La defensa supera l'atac** — L'entrenador americà Anderson popularitza la defensa en zona, que es va imposar a la defensa individual. Aquest sistema defensiu va aparèixer una mica abans de 1910 a l'est dels		

1916	— Apareix el primer gran equip americà professional, els Original Celtics. El seu mànager només contractava aquells jugadors que tocaven el marc de la porta quan entraven al seu despatx, que estava aproximadament a 2 m d'altura.		EE.UU. amb el nom d'"estil de posició", i va assolir la popularitat a la dècada dels anys vint. A partir d'aquesta data, aquest sistema de defensa es considerava superior al marcatge individual (Naismith estava en contra de la defensa en zona). Aquest tipus de defensa influeix en la defensa individual pel que fa als conceptes de flotació i ajuda.	
1918 — J. Naismith publica l'obra *Les bases de la vida sana.* — Gran difusió del bàsquet a Europa gràcies a les exhibicions que feien a França els soldats nord-americans que varen participar a la 1a Guerra Mundial.			— A causa de la tècnica precària dels tirs de lluny, triomfa la defensa local. Els entrenadors des d'un primer moment es dediquen a desenvolupar la tècnica ofensiva individual, de manera que apareixen els primers resultats en la recerca de la precisió en el llançament per trencar la defensa en zona, analitzant l'equilibri del cos, la coordinació dels braços i les cames, la trajectòria parabòlica de la pilota i altres factors biomecànics. En la primera etapa, les passades i el driblatge no eren un problema, doncs les defenses ja no eren pressionants.	
1919	— Després de la 1a Guerra Mundial es porta a terme el primer torneig internacional, que va enfrontar les formacions militars d'Amèrica, Itàlia i França.			
1920 — S'introdueix el bàsquet a Iugoslàvia i, en poc temps, l'escola iugoslava, a finals de la dècada dels 70, es convertirà en la millor del món. — S'introdueix el bàsquet a Egipte — Se celebren els JJ.OO. a Ambers (Bèlgica).			— Apareix com a concepte el "teva-meva", que després evoluciona com a "passada i va". — En aquesta dècada H.C. Carlson crea l'atac i moviments en "vuit", que més endavant es convertiran en les "tisores".	
1921	— Primer campionat de bàsquet que va organitzar la Federation Française d'Athletisme, amb l'objectiu d'obtenir una bona preparació hivernal dels atletes.	— Es distingeix en les penalitzacions la violació i la falta personal.	— Apareix la figura del pivot (a l'Original Celtics) de forma accidental, i el joc interior entre pal i pivot.	— El pare Millán introdueix el bàsquet a Espanya al Reial Colegi de Anton (Barcelona).
1922	— Els Original Celtics de New York dominen amb rotunditat			— Es crea el primer club espanyol, el Club Esportiu Laietà,

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
		gran part de les competicions professionals organitzades a la dècada dels anys vint. Per al seu sistema defensiu utilitzaven la defensa en zona i tenien jugades de "pissarra" per a totes les situacions imaginables. — La temporada 1923-24 el 93% de les High Schools dels EE.UU. disposen d'equips de bàsquet.			a Barcelona, i es juga el primer partit oficial que acaba amb el resultat de 8-2.	
1923					— Es funda la Federació Nacional de Bàsquet, amb Miquel Bricall com a primer president. — Primer campionat de lliga de Catalunya.	
1924	— Se celebren els JJ.OO a París.	— El bàsquet torna a ser esport d'exhibició als JJ.OO. amb vuit equips.	— El jugador sobre qui es comet la falta ha de ser el que tira el tir lliure.			
1925		— S'organitza l'American Basketball League (ABL) que comprendrà des de la costa atlàntica fins a Xicago (l'Est i l'Oest mitjà). La primera lliga comença amb un gran èxit la temporada 1925-26. — Els Celtics reuneixen al Madison Square Garden de Nova York 18.000 espectadors.			— Es juga el primer partit internacional contra el Hindú Club de Buenos Aires. Aquesta data fou important per al desenvolupament del bàsquet a Espanya, ja que a partir d'aquí s'adopten les mesures internacionals i els cinc jugador per equip.	
1926		— Primer torneig femení, que va organitzar la Union Amateur. — Els Original Celtics s'inscriuen a l'ABL i guanyen el campionat (1926-27).				
1927	— M. Saperstein crea a Xicago els Harlem Globe Trotters, un equip integrat per jugadors	— Es crea el primer equip professional, integrat per jugadors negres. Fins aleshores negres i				

exclusivament negres que fan espectacles de bàsquet basats en els jocs de mans i les bromes entre els jugadors i el públic. Durant la dècada dels 30, obtenen un gran prestigi coincidint amb l'absència de lligues professionals fortes (1931-37).	blancs s'havien enfrontat en competicions separades.			
1928 — Als Jocs Olímpics d'Amsterdam, el bàsquet es presenta com a esport d'exhibició; abans, durant els JJ.OO. de Saint Louis l'any 1904, es va presentar el bàsquet —encara en vies de desenvolupament— per primera vegada al món olímpic com a demostració d'un esport nou.	— Primer partit internacional no americà, entre Bèlgica i França.	— Es proposa limitar el driblatge a un sol bot, però no s'arriba a adoptar.		— Es funda el Club Femení d'Esports (1928-36) a Barcelona, club polisportiu amb el lema Feminitat-Esport-Cultura i que fou la clau del desenvolupament del bàsquet femení.
1929 — El divendres negre, el 29 d'octubre, es produeix la gran depressió americana, les conseqüències econòmiques de la qual afecten la continuïtat de la lliga professional ABL.		— Dos àrbitres dirigeixen els partits. — En segons quins llocs, l'àrbitre verifica, abans del partit, l'estat de les ungles dels jugadors, ja que sovint es produïen lesions.		
1930	— Primers jocs mundials femenins. — Primer campionat sud-americà a Montevideo.	— S'estableix el pes i la mida de la pilota: la circumferència de la pilota es redueix a 80 a 77,5 cm i el pes de 896 a 868 gr. — Les lligues professionals eliminen el doble driblatge.		
1931	— Desapareix la lliga professional ABL a causa de problemes econòmics i es torna a l'etapa de les lligues amb equips poc estables. Aquest període durarà des de 1931 fins a 1937.	— Es regula la falta personal (dos tirs lliures, si estava tirant a cistella) i la falta tècnica (un tir lliure). — S'estableixen les mides del camp: 26 x 15 ± 2 x ± 1.	— A finals dels anys vint, alguns jugadors es posaven al costat dels companys per dificultar el marcatge del defensa que havia de donar una volta per seguir el seu home; aleshores el reglament ho considerava un bloqueig il·legal. El 1935 només es considerava falta si hi havia contacte personal i el 1945 es va considerar definitivament acció il·legal del joc. Neix el bloqueig ofensiu.	

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
1932	— Es funda la Federació Internacional de Bàsquet Amateur (FIBA) a Ginebra. — Durant els JJ.OO. de Los Angeles el bàsquet es presenta altra vegada com a esport d'exhibició.		— S'introdueix la regla dels tres segons (als EE.UU.) per iniciativa de l'entrenador Clair Bee. — Després de cada bàsquet es continua el joc amb un salt entre dos al mig camp. — Cada equip pot disposar de 5 jugadors a la pista i dos de reserva. — S'inclou la línia de mig camp, que separa el camp d'atac del camp de defensa, normativitzant-se la regla dels 10 segons i el camp enrera.	— Tornen a aparèixer les defenses en zona, motivades per les innovacions tàctiques ofensives com ara el bloqueig i la seva continuació i la implantació de la regla dels tres segons.		
1933	— La Joint Basketball Comitée constava de cinc organismes: l'YMCA, l'AAU, la NCAA, la National Federation of State High School Athletic Association i la Canadian Basketball Association. — Es crea la Federació Francesa de Bàsquet rellevant la d'atletisme, que havia apadrinat el bàsquet l'any 1921. — Es crea la Confederació Brasilera de Bàsquet.	— Els New York Wanderers es converteixen en el millor equip professional i superen el rècord de màxima diferència de punts en un partit (120-8).	— Fins aleshores, hi havia 1 jutge àrbitre, 1 jutge auxiliar, 2 cronometradors, 2 anotadors i 2 àrbitres de línia; desapareix el jutge auxiliar. — A partir d'aquest any, si un equip es queda amb menys de 5 jugadors, pot continuar jugant.		— S'organitza el primer campionat d'Espanya de Copa, que guanya el Rayo, que més endavant es convertirà en una lliga a nivell nacionsal.	
1934			— La superfície de joc ha de ser dura, evitant els camps d'herba.		— Espanya s'afilia a la FIBA.	
1935	— El 28 de febrer, el COI accepta el bàsquet com a esport olímpic.	— Primer campionat d'Europa a Ginebra que va guanyar Letònia després de derrotar la selecció española a la final.	— Cada jugador pot tornar a entrar en joc dues vegades cada partit. — Hi ha variacions a la zona restringida (1,80 x 5,20 m). — En cas d'enpat, passats els dos períodes extra, en el tercer guanyava l'equip que encistellava primer.		— Es crea la Selecció Espanyola de Bàsquet, aquell mateix any s'aconsegueix el subcampionat d'Europa a Ginebra (Suïssa). — La mitjana d'altura a la selecció espanyola era de 1,72 m.	

1936 — El bàsquet es converteix en esport olímpic pels JJ.OO. de Berlín. És en aquest moment que J. Naismith confesa a R. W. Jones que ja coneixia el *korfball*: "Per inventar el joc he inventat el tauler que ja coneixia d'un altre joc". — Els ex-alumnes de Naismith fan una col·lecta per tal que pugui desplaçar-se fins a Berlín. Amb els diners que sobren es crea el Hall of Fame. — El bàsquet femení s'integra a la FIBA.	— EE.UU. es proclama campiona dels JJ.OO. de Berlín. El terreny de joc era una pista de tennis a l'aire lliure.	— S'amplia el nombre de jugadors suplents de 2 a 5. — Es permet el temps mort, de manera que n'hi ha 3 per a cada equip. — Després de fer un bàsquet, es treu la pilota de la línia de fons, donant d'aquesta manera una oportunitat de defensar-se a l'equip que ha encaixat el bàsquet, això motiva l'aparició del *pressing*. — S'adopta la regla dels 3 segons a tota Amèrica, que comprèn la zona restringida i la zona de tir lliure. — A França s'obliga a les jugadores a portar sostenidor.	— Es popularitza el llançament amb una mà a càrrec de Hank Luistetti. Anteriorment es llançava amb dues mans des del pit.		
1937	— Es crea la National Basketball League (NBL) que després de 6 anys substituirà l'ABL i abasta l'Oest Mitjà. Des de 1937 fins 1946 serà l'única lliga professional important.			— Participació d'una selecció republicana a l'Olimpíada popular d'Ambers, que va substituir la de Barcelona, guanyant el torneig de bàsquet.	
1938	— Primer campionat femení d'Europa que guanya Itàlia, Espanya no va participar en aquesta competició fins l'any 1974.		— Claire Bee inventa la defensa en zona 1-3-1, i més endavant durant la quarta etapa, Joe B. Hall practica aquesta mateixa defensa 1-3-1 amb *traps* dos contra un, amb la Universitat de Kentucky.		
1939 — Mor James Naismith a causa d'una hemorràgia cerebral. Els antics alumnes de Springfield, gràcies a una col·lecta, poden inaugurar el famós Hall of Fame, on s'inscriuen els pioners d'aquest esport, així com també els personatges més cèlebres del bàsquet. També es crea un museu amb els primers objectes que van fer gran aquest esport.	— Primer torneig de bàsquet NCAA universitari amb la participació de totes les universitats de l'estat americà.	— La cistella es fixa a 1,22 m de la línia de fons per tal de reduir les sortides del camp.			
1940 — Al Madison Square Garden es retransmeten	— Es crea la distinció MOP (Most Outstanding Player) que	— El nombre d'àrbitres augmenta fins a dos, de manera	— Branch McCracken, entrenador d'Indiana, utilitza una	— Gran retrocés de l'esport femení en la nova etapa franquis-	— El *pato* es practica a l'Argentina. És un esport afí al bàs-

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
	els primers partits per televisió.	recompensa el millor jugador de les semifinals i de la Final Four de l'NCAA.	que, per a cada partit oficial, hi ha 2 àrbitres, 1 cronometrador i un anotador.	forma de contra-atac moderna com a filosofia de joc.	ta. L'atletisme femení, a causa de l'escàndol que va provocar el transexual María/Jordi Torremadé, campió d'atletisme i de bàsquet femení, serà prohibit des del 1941 fins el 1960. Aquest recés afecta el precari desenvolupament del bàsquet femení a Espanya en aquella època, tot i que això comporta que el bàsquet es convertís en l'esport principal de la dona espanyola durant aquest període.	quet que es dur a terme entre dos equips de jugadors que munten a cavall, els quals disputen una pilota amb nanses —per tal de fer-lo anar millor—, que s'ha d'introduir en una cistella situada al mig del prat.
1941	— Es publica l'obra pòstuma de J. Naismith: *Basketball, Original and development.*		— El semi-cercle exterior del tir lliure queda exclòs de la línia de tirs lliures.			
1943		—Apareixen els gegants del bàsquet americà que saben jugar i dominen el joc per primera vegada: George Mikan (2,08) i Bob Kurland (2,13).			— Primera Copa d'Espanya femenina que guanya el RCD Español (durant diverses temporades, des d'aleshores, no s'ha celebrat aquesta competició). Des de 1978 d'anomena Copa de S.M. La Reina.	
1944			— Nombre de canvis il·limitat, cosa que comporta una millora estratègica. — Cinc faltes personals: exclusió del joc (EE.UU.)			
1945			— Es legalitza i reglamenta el bloqueig.	— Bob Kurland (2,13 m) inventa l'esmatxada als EE.UU. com a acció tècnica ofensiva eficaç en el joc. — El tir en suspensió és utilitzat per primera vegada per Kenny Sailors de la Universitat de Wyoming.		
1946	— Primera Final Four de la NCAA que retransmet la televisió. — Primer campionat sud-ame-	—En acabar la 2a Guerra Mundial es crea, l'estiu d'aquell mateix any, una lliga nova, la Basketball Association of America	— Apareixen a Europa els taulers de vidre transparents.	**3a ETAPA (1946-1959): L'atac supera la defensa** — Entre 1936 (Berlín) i 1948	— La temporada 46-47 es disputa una lliga nacional que guanyarà el Barcelona.	

ricà femení de seleccions nacionals celebrat a Xile. Va guanyar l'equip xilè.	(BAA), que acollirà els antics equips de la costa est amb un total d'11 equips amb dues divisions: Est i Oest.				
1947 — Apareixen les estadístiques a Europa, un invent importat també dels Estats Units.					
1948	— JJ.OO. de Londres. Participació dels quatre continents (va faltar Austràlia). — La selecció nord-americana es proclama campiona als JJ.OO.	— El nombre de reserves passa a ser de 7 i el de temps morts a 4. — Es permet triar, després de la falta, entre un tir lliure o treure la pilota des del mig camp. — Es permet alçar el peu de pivot en sortir del driblatge. — Cal mantenir una distància de 50 cm entre defensor i l'atacant. — Es crea a Europa la regla dels 3 segons.	(Londres) s'experimenten sistemes tàctics ofensius, que anulen les defenses en zona, millorant l'atac tant tècnicament com tàcticament. Després de la 2a Guerra Mundial comencen a establir-se contactes periòdics a través de Clínics, etc. entre entrenadors americans i europeus, millorant el nivell enormement a Europa. — De 1946 a 1951, el contraatac s'utilitza com a sistema tàctic (Frank Kenny). — El 1948 apareix el tir en suspensió a la resta del món, que utilitzen sobretot xinesos i coreans. (L'evolució del tir de bàsquet passa pel tir estàtic des del pit a dues mans, el tir amb una mà, el tir amb salt, el tir en suspensió i, finalment, utilitzat per jugadors amb gran potència de salt i més hàbils, el tir rectificat.) — Es desenvolupa el joc ofensiu sense pilota, apareixen els canvis de ritme i de direcció, les fintes de recepció, les continuacions i, en general, el tipus de recepció eficaç de la pilota. Amb el desenvolupament del llançament i la finta de llançament amb penetració, obliga a millorar els recursos defensius de cara al driblatge i la pressió defensiva després d'esgotar el bot de pilota.	— Primera onada d'estrangers al bàsquet nacional, principalment de Puerto Rico.	— El *basketball aquàtic* es va crear a partir d'unes pràctiques recreatives portades a terme en una piscina de l'Associació Cristiana de Joves de Sao Paulo. Les anelles se situen als dos extrems oposats de la piscina, a 1 metre de l'aigua, amb taulers una mica més petits que els de bàsquet. Els equips estan formats per sis jugadors més quatre de suplents, i el joc és molt semblant al reglament del waterpolo —pel que fa a l'inici, les relacions entre els jugadors i la forma de jugar la pilota—. Es juguen dues parts de 20 minuts i, a diferència del bàsquet, no hi ha tirs lliures, sinó que totes les faltes són llançaments indirectes.
1949 — Fins aquest moment, els equips professionals estaven formats bàsicament per jugadors blancs, a partir de 1949 es comencen a formar equips mixtes de blancs i negres. El bàsquet representa per a la població negra una via d'ascens social inèdita, a través d'un esport. Actualment, més del 75% dels jugadors de l'NBA són negres.	— Es fusionen les dues lligues professionals NBL i la BBA per formar l'NBA (National Basketball Association). — Per tal d'equilibrar els equips apareix el sistema *draft* per reclutar estudiants universitaris, cedint els drets del jugador.	— La FIBA modifica la zona restringida ampliant-ne la mida (4,90 de longitud + 1,20 de profunditat de la cistella x 3,60 d'amplada). Als EE.UU. es conserva la zona antiga en desacord amb la FIBA.			
1950 — L'NBA comença el seu procés d'integració social i incorporta jugadors de color als equips. — Durant la temporada 1951-52 es comencen a portar a terme partits entre escoles de negres i escoles de blancs a Indiana.	— Primer Campionat del Món a Buenos Aires. (Els cinc primers campionats del món es varen celebrar a Sud-Amèrica.) Va guanyar Argentina. — El primer negre que va entrar en un equip professional va ser Chuck Cooper (Boston Celtics).		— Bob Cousy, jugador de l'NBA, introdueix el driblatge amb canvi de mà entre les cames i per darrere de l'esquena, i també la passada per darrere de l'esquena que porta el seu nom.	— Al primer campionat del món hi assisteixen com a representants europeus Espanya i Iugoslàvia, que queden en últim i penúltim lloc, respectivament. A partir d'aquesta data, el nivell d'aquestes dues nacions augmenta constantment fins que aconsegueixen ser primeres potències mundials.	— Jay Archer crea el *bidy-basketball*, joc reduccionista del bàsquet amb unes mesures absolutament diferents i un reglament adaptat. Va ser el precursor del mini-bàsquet.

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
1952	— La FIBA crea un codi idèntic per a tots els països.	— Els EE.UU. es proclamen campions als JJ.OO. de Helsinki. — Desapareix l'American League.	— Amb l'objectiu de lluitar contra el gegantisme creixent, s'estableixen dues categories: jugadors de més de 1,90 i de menys de 1,90 m; aquesta regla no es va arribar a aplicar mai. — Augmenta el nombre de temps morts a 4 + 1 a la pròrroga i se'n reglamenta la sol·licitud. — Supressió de l'opció entre llençar un tir lliure o banda per a cada falta anterior als tres minuts. — Un jugador és eliminat després de cometre 5 faltes personals, abans era expulsat a les 4 faltes o bé una de greu. — S'introdueix la regla dels tres últims minuts.	— Els russos utilitzen la tàctica de la "congelació de la pilota" en atac.		— Guttman inicia a Anglaterra el moviment esportiu per a discapacitats. El 1952, el *bàsquet en cadira de rodes* va adquirir un caràcter internacional i el 1960 va culminar amb la seva entrada als Jocs Paralímpics.
1953	— Miss Lyun Mettler, al congés sobre l'esport femení, va demanar que s'independitzés totalment el bàsquet femení, dirigit exclusivament per dones i amb un reglament diferent, tot i que ni tant sols les dones van donar suport a aquesta idea. També a França, algunes feministes van provar de crear un tipus de bàsquet femení diferent.	— Primer Campionat del Món Femení celebrat a Santiago de Xile; va guanyar la selecció dels EE.UU. (La selección española no ha participat mai en aquest campionat.)				
1954		— L'NBA es consolida com a primera lliga professional dels EE.UU. És reconeguda a tot el país, fent un canvi qualitatiu en el seu reglament per tal de convertir el bàsquet en un esport espectacular que cridi l'atenció del públic. — Segon Campionat del Món a Río de Janeiro (Brasil); va guanyar la selecció Nord-Americana.	— L'NBA acorda les normatives següents per a la temporada 1954-55: temps de possessió de la pilota de 24 segons. La puntuació va millorar de 79,5 punts de mitjana a 93,1 punts. — Els equips disposen de 5 faltes personals, per sobre d'aquest número els àrbitres penalitzaran cada falta amb un tir lliure.	— D'aquesta manera, durant els 48 minuts de joc les accions se succeeixen amb gran fluïdesa, com no havia passat mai abans.		
1955				— Bruce Drakes, entrenador de la Universidad d'Oklahoma, crea el *shuffle*, un tall d'un jugador sense pilota sobre un company estàtic i que constitueix la primera temptativa de coordinació de moviments entre 5 jugadors. Aquesta acció	— La selecció espanyola, amb una mitjana d'altura de 1,80 m, guanya el trofeu de bàsquet als II Jocs del Mediterrani celebrats a Barcelona.	

			ofereix tres possibilitats de llançament de la pilota i permet, alhora, reprendre l'acció per la banda feble sense haver de tornar a creuar la pilota.	
1956 — Per primera vegada en la història esportiva mundial, participen en uns JJ.OO. representants dels cinc continents (Melbourne).	— Els EE.UU. es proclama campió d'aquests JJ.OO. amb un promig de 53,5 punts de diferència sobre els seus oponents. — A partir d'aquest any es designa el millor jugador de la temporada de l'NBA.	— Es renova la regla que no permetia alçar el peu del pivot en sortir d'un driblatge abans que la pilota surti de la ma. — La zona restringida adquireix una forma trapezoidal, de manera que n'augmenta l'àrea. — Es crea la regla dels 30 segons, evitant d'aquesta manera la pèrdua de temps i la congelació de la pilota, les fases de joc seran més fluïdes.	— Augmenta de manera espectacular el número d'assistències per partit a causa de defenses millors, que provoquen que el jugador amb pilota necessiti, per la seva penetració, la col·laboració dels companys per fer un bàsquet.	— La temporada 1956-57 s'inicia amb continuïtat la lliga nacional masculina de 1ª divisió. Escepte les temporades 1957-58, que va guanyar el Barelona i la 1966-67, que va guanyar el Joventut, fines el 1977 va guanyar-la el Reial Madrid.
1958	— Durant la temporada 1957-58 se celebra la primera Copa d'Europa de Clubs. — Campionat del Món a Santiago de Xile. Va guanyar la selecció del Brasil.			
1959	— Se celebra la primera Copa d'Europa femenina.			— Espanya es reintegra a les competicions continentals europees masculines i participa en l'onzè Campionat d'Europa de seleccions celebrat a Istambul.
1960	— EE.UU. es proclama campió dels JJ.OO. de Roma.	— La FIBA, amb motiu de la reuinó inter-olímpica resol: — Durant els últims 5 minuts cada falta es penalitza amb dos tirs lliures. — Es decideix no canviar les regles, revisant-les cada 8 anys (dos períodes olímpics) excepte en casos excepcionals. Poc temps després es revisaran cada període olímpic (4 anys). — Les regles es revisen i es modifiquen periòdicament amb la condició de respectar l'esperit del joc i l'equilibri de forces d'atac i de defensa, tenint	**4a ETAPA (1960-1976): La defensa supera l'atac** — El 1960 (Roma) i el 1964 (Tòquio), els entrenadors americans es preocupen especialment de la preparació des del punt de vista defensiu. A Europa, aquest procés es viu amb un retard tant evident, que fins després de les olimpíades de Mèxic (1968) no hi va haver una reacció sobre el tipus de treball defensiu. — El 1960 apareixen les defenses mixtes (home i zona),	

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
			en compte l'evolució tècnica i tàctica del bàsquet. — S'eliminen les regles del camp enrera i la dels 10 segons per tal de passar al camp ofensiu. — S'introdueix la regla dels 30". — Per primera vegada apareix al reglament la figura de l'entrenador. — Retenir la pilota més de 5" sota pressió es castigarà amb un salt entre dos. — La zona restringida de 3" adquireix una forma de trapezi, de manera que n'augmenta l'àrea.	davant de la impotència de les defenses en utilitzar les zones tradicionals. — Desenvlupament dels fonaments defensius: posició defensiva, la semi-intercepció, els desplaçaments defensius i el rebot: — Divulgació del llançament amb ganxo, amb dues escoles: la soviètica i l'americana. — Desenvolupament de la zona-press, que és una defensa sorpresa, suplement de la defensa a l'home. — Durant aquesta dècada, Bob Cousy inventa l'entrada a cistella passant la pilota al voltant del cos i la passada per darera l'esquena que porta el seu nom.		
1962		— El 2 de març d'aquest any, Wilt Chamberlain, que feia 2,18, estableix un nou rècord de puntuació en un partit, encara no superat: 100 puntos (36 bàsquets de 63 i 28 tirs lliures de 32 intents).			— Espanya és el primer país del món que posa en marxa el mini-bàsquet (hereu del *bidy-basketball*) de forma institucionalitzada; el va promoure i popularitzar Vicente Zanón i sobretot la revista *Rebote*, especialitzada en bàsquet. El primer president mundial de mini-bàsquet fou un dirigent espanyol, Anselmo López.	— Apareix el *mini-bàsquet*, esport per a edats compreses entre els 8 i els 12 anys que redueix algunes de les característiques estructurals —espai, cistella i pilota— del bàsquet i n'adapta també el reglament. Consta de dues parts on cadascuna té dos períodes de 10 minuts. S'admet l'empat com a resultat final, i en acabar el tercer període de 10 minuts, tots els jugadors han d'haver participat un període com a mínim. El jugadors es poden substituir lliurement i hi ha una major tolerància en la regla dels tres segons.
1964		— L'any 1963 se celebra a Río de Janeiro el Campionat del Món, que guanyarà la selecció del Brasil. — Els EE.UU. es proclama campió dels JJ.OO. de Tòquio.		— S'experimenta la barreja de defenses en un únic atac (zones combinades) als JJ.OO. de Tòquio. — En aquestes olimpíades apareix, a nivell mundial, la zona-press, amb l'objectiu d'aconseguir la pilota abans que arribi a la zona de bàsquet. — John Wooden treballa la condició física i els seus jugadors són autèntics mestres de la pressió a tota la pista.	— El Reial Madrid guanya la seva primera copa d'Europa de clubs, convertint-se en el primer club espanyol que aconsegueix guanyar el campionat europeu (fins avui ha guanyat set copes d'Europa, l'última el 1980). — La temporada 1963-64 es va desenvolupar la primera lliga nacional femenina de la 1a divisió, que va guanyar el CREFF de Madrid.	
1965					— Primera retransmissió televisiva de la selecció espanyola. — Nacionalització de C. Luyk, i impuls del potencial esportiu de la selecció espanyola.	

1966	— Se celebra la primera Copa Intercontinental a Madrid, que a partir de 1981 es denomina Campionat del Món de Clubs i se celebra cada 4 anys.			
1967 — Es crea l'American Basketball Association (ABA), lliga rival de l'NBA amb bàsquets de tres punts a 7,70 m de la cistella, una pilota tricolor i 30 segons de possessió de pilota. — Bill Russell es converteix en el primer entrenador de raça negra de l'NBA.	— Primer Torneig Intercontinental a Barcelona 1,80 m, que va apadrinar Anselmo López i que va aprovar la FIBA. No hi va haver cap mena de continuïtat. — Primer Torneig Mundial de Minibàsquet, que van organitzar Jay Archer i Anselmo López. — Primera Recopa d'Europa masculina. — Se celebra a Montevideo (Uruguai) el campionat del món, que guanyarà l'URSS.	— A l'NCAA es prohibeix el mat.		
1968	— Els EE.UU. es proclamen campions dels JJ.OO de Mèxic.	— Es permet el dret a escollir no tirar els tirs lliures i, a canvi, treure de banda els últims 5 minuts. — S'implanta la regla del camp enrera i la regla dels 10 segons durant els últims 5 minuts.	— Els jugadors es converteixen en autèntics caçadors de la pilota (JJ.OO. de Mèxic), en accentuar al màxim la pressió defensiva, on la pilota és l'objectiu principal que es pretén aconseguir.	— Díaz Miguel és el seleccionador nacional i inicia una etapa brillant amb la selecció nacional a partir dels JJ.OO. de Mèxic (7è lloc). — Es permet l'empat a Espanya, però no a l'estranger.
1969	— Primer torneig All Madrid Basket en el qual s'enfronten tres països: França, Itàlia i Espanya en una triple competició: sèniors, juvenils i minibàsquet. Es puntua la suma dels tres resultats obtinguts. Va guanyar España gràcies a les victòries dels equips juvenils i de minibàsquet. — A partir d'aquest any es designa a l'NBA el millor jugador de les finals (MVP) al millor de 7 possibles partits.			
1972	— L'URSS es proclama campiona dels JJ.OO. de Munic. — Primera Recopa d'Europa	— Desapareix la regla dels 3 últims minuts (Mèxic-68). La regla dels 10 segons i el camp	— Dean Smith presenta als EE.UU. les defenses alternatives, una combinació sistemà-	— Es restructura la lliga nacional femenina amb un grup únic que comença a ser d'elit.

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
		femenina que, més endavant, l'any 1975, passarà a anomenar-se Copa Liliana Ronchetti. — Neix la Copa Radivoj Korak.	enrera s'aplicaran durant tot el partit. — Es permet el dret a optar pel llançament de tirs lliures o treure de banda. — Es contempla a nivell reglamentari la figura de l'entrenador ajudant.	tica de diverses defenses. Crea el *Run and Jump* (corre i salta), una defensa molt pressionant basada en les faltes en atac i els relleus defensius. — Apareix la combinació tàctica ofensiva de l'*stack*.		
1973					— La selecció espanyola obté el subcampionat d'Europa a Barcelona, amb una mitjana d'altura de 1,95 m.	
1976	— Fusió de l'NBA l'ABA en la National Basketball Association (NBA) actual, que s'articula a partir de les quatre divisions geogràfico-esportives actuals: Atlàntica, Central, Oest i Pacífic. — Es creen equips nous i es produeix un gran moviment de jugadors; la televisió i els diners intervenen en la nova lliga professional.	— Els EE.UU. es proclamen campions dels JJ.OO. de Montreal. — Bateig olímpic del bàsquet femení.	— A partir de 10 faltes per equip en cada mitja part es poden tirar 2 tirs lliures. — S'introdueix la regla del 3 x 2 en els tirs lliures. — S'atorga un tir lliure addicional si en fer una falta s'aconsegueix el bàsquet.	— Desenvolupament de les defenses ajustades *match-up* als JJ.OO. de Montreal.		
1977	— En 45 años la FIBA agrupa de 8 a 132 països. Es calcula que el número de practicants és d'uns 80 milions.			**5a ETAPA** **Equilibri entre atac i defensa** — Apareix el llançament rectificat. — Es sistematitza la passada i el joc amb regles. — Desenvolupament del joc continuat *(non stop game)* cosa que dóna un contingut tàctic a totes les fases del joc, defensa, atac, transició ofensiva, atac, replegament defensiu. — Perfeccionament de l'1 x 1, que es converteix en l'estructura bàsica de l'atac.		
1979			— L'NBA adopta el bàsquet de 3 punts.			
1980			— Després de fer un bàsquet, es pot sol·licitar un temps mort. — Després de les 8 faltes personals per temps, es tiren 2 tirs lliures. — No es permet l'empat, es faran pròrrogues fins que un equip guanyi.			

1982 — Als JJ.OO. de Moscou (l'any 1980) la selecció iugoslava es proclama campiona olímpica. — Campionat del món a Cali (Colòmbia) que guanya l'URSS.			— Es crea la combinació tàctica de l'*split*.	— Constitució el 3 de març de la ZCB (Asociació de Clubs de Bàsquet). Els plantejament d'aquesta associació varen suposar una autèntica revolució per a les estructures tradicionals del bàsquet. Els canvis que va introduir aquesta associacio són: Restructuració del torneig de lliga, de manera que apareix a Espanya el sistema de *play-off*, semblant al sistema de l'NBA ide qual Itàlia va ser el primer país a implantar-lo a Europa. Creació de la Copa del Rey: creció de la copa Príncipe de Asturias i la Supercopa: redueixen el número de llicències sèniors per equip, admet dos estrangers; organitza competicions All Stars a l'estil de l'NBA, amb concursos d'esmatxades i llançaments triples. S'introdueixen les cistelle abatibles per resistir les esmatxades.	
1983 — Apareix als EE.UU. la figura del *general manager*, un home amb molta experiència que es dedica a comprar i vendre jugadors entre d'altres funcions. El primer va ser David Stern.	— S'aconsegueix batre el rècord absolut de punts en un partit professional (Denver-Detroit) 184-186 després de les pròrrogues. — L'NBA i el sindicat de jugadors signen un conveni col·lectiu històric pel qual s'estableix el límit salarial, per tal de garantir la supervivència econòmica de la lliga.			— Espanya assoleix el subcampionat europeu a Nantes França). — La lliga es juga en tres fases: 1a fase (parell-imparell), 2a fase (A1-A2) i 3ª fase la de *play-off* d'ascens i descens al millor de cinc partits.	— Neix el *baby-basket* a França i a Bèlgica, amb dimensions encara més reduïdes que les del mini-bàsquet i per a nens més petits.
1984 — La FIBA passa a anomenar-se FIB, de manera que desapareix la igla "Amateur".	— Els EE.UU. es proclamen campions dels JJ.OO de Los Angeles.	— Es crea la línia de 6,25 des d'on els bàsquets valen 3 punts.	— Amb l'aparició del tir de 3 punts es desenvolupa la tècnica d'aquest tipus de llançament. — S'amplia l'espai d'atac, hi ha una dissuassió ofensiva exterior que benefcia el joc interior, ja que té més espai i no hi	— La selecció espanyola aconsegueix la medalla de plata als JJ.OO. de Los Angeles (1,99 m), el millor lloc aconseguit en la seva història. — A partir d'aquesta data es produeix el *boom* espectacular del bàsquet espanyol, i a més	

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
				ha tanta pressió defensiva. — Es perfecciona l'equilibri entre el joc interior i l'exterior. — Importància del ritme de joc. — Tots els moviments tàctics d'atac tenen defenses alternatives per tal d'imposar el ritme del partit des de la defensa.	de les recents victòries, es produeix un increment dels índexs d'audiència a la ràdio i a la televisió, augmenta la informació a la premsa, neixen diverses revistes especialitzades, s'incrementa el volum de publicitat i l'assistència de públic als partits. S'inicien contractes publicitaris amb marques comercials i contractes amb la televisió: el bàsquet pren major relleu als mass-media. — Epi signa un contracte milionari de llarga durada. — La temporada 84-85 la cadena SER emet els dissabtes el "Carrusel Baloncesto", basat en connexions amb tots els camps per informar de la lliga jornada rere jornada. L'any anterior, a menor escala, es va produir un intent de la COPE, molt reduït, que només va durar un any. Actualment hi ha diverses cadenes que dediquen la tarda del dissabte al bàsquet.	
1986	— La FIB agrupa 178 federacions nacionals amb un total de 220 milions de llicències aproximadament.	— Campionat del Món a Madrid (Espanya), que van guanyar els EE.UU.			— La lliga nacional de bàsquet femení aprova dues estrangeres per cada club. — Constitució l'octubre de l'Associació de Jugadors de Bàsquet Espanyol (ABE). — La televisió va retransmetre 100 partits la temporada 1985-86, cosa que marcava un rècord insòlit. — Es celebra el Mundobàsquet a Espanya.	
1987		— Primer Torneig Open Mc Donald's anual institucionalitzat			— De la temporada 1986-87 se'n retransmeten 80 partits,	

	que se celebra a Milwaukee, organitzat per la FIB i l'NBA, amb espectacle i ambient de la competició professional i normes reglamentàries mixtes. És el primer intent de les dues grans institucions del bàsquet mundial. Això influirà en el COI, que adopta aquest sistema *open* per als JJ.OO de Barcelona.			més els que van retransmetre les cadenes autonòmiques. — Neix l'Associació de Jugadores Espanyoles de Bàsquet (AJEB) per a la defensa de totes les associades que militen a la primera divisió i a primera B.	
1988 — L'NBA comença a dirtribuir productes (jerseis, samarretes, etc.) a 49 països de tot el món i, sobretot, a Europa.	— L'URSS es proclama campiona dels JJ.OO. de Seül (Corea del Sud).	— Apareix la regla de l'1 + 1 en els tirs lliures a partir de la setena falta de l'equip contrari, amb dret a escollir. — L'NBA adopta 3 àrbitres per arbitrar cada partit.		— Primera lliga ACB amb la participació de 24 equips. — El segon torneig Open Mc Donalds es celebra a Madrid.	— Es crea el *basket-box* a Espanya per M. Sáinz, A. Fernández, i M. de Vega; amb objectius evidentment formatius i que redueix la longitud del camp i queda delimitat per parets encoixinades. Els equips estan formats per sis jugadors que juguen a la pista 4 contra 4. Les infraccions són indicades pels mateixos jugadors i hi ha un jutge de taula que decideix quan no hi ha acord. Es juguen quatre parts de 12 minuts, hi ha un temps mort de 30 segons per equip i període, i no hi ha fores de banda sempre que no s'utilitzin en benefici propi. Per les seves característiques, aquest joc/esport és més intens que el bàsquet, ja que no hi ha tantes interrupcions i les fases del joc es succeeixen amb més rapidesa.
1990 — La CBS compra les set edicions del torneig NCAA de 1992 a 1998 per un bilió de dòlars.	— Campeionat del Món a Buenos Aires (Argentina), que guanyarà Iugoslàvia.	— Les personals amb un interès estratègic clar (al final del partit per tal d'aturar el rellotge) són sancionades com a intencionades. — Es perd el dret a triar. — La sanció de les personals i les tècniques és acumulativa. — No es poden moure els peus a l'hora de treure de banda. — Es pemet jugar per sobre de la cistella en trajectòria ascendent.		— Els jugadors firmen contractes milionaris.	

TAULA CRONOLÒGICA DEL BÀSQUET (1891-1991)

ANY	MARC HISTÒRICO-ESPORTIU	LA COMPETICIÓ	LA REGLAMENTACIÓ	INNOVACIONS TÈCNICO-TÀCTIQUES	EL BÀSQUET A ESPANYA	ESPORTS AFINS
1991	— El juny la FIBA organitza un torneig commemoratiu del centenari del naixement del bàsquet, que se celebra a Atenes.	— L'NBA inicia una nova temporada amb 27 equips, quatre divisions i dues conferències territorials. — Un dels jugadors més famosos, Magic Johnson, no pot participat per estar afectat pel virus de la SIDA.		— Catalunya organitza el primer campionat del món de la categoria "promeses" amb la participació de 24 equips. — L'ACB aprova la celebració d'una lliga amb 24 equips i sense descensos, que només es produeixen per causes econòmiques o una classificació dolenta continuada, és a dir, s'adopta el model de l'NBA. La federació no ho aprova i finalment el juny de 1991 es desestima la idea en favor de la pròpia ACB.		
1992	— La FIB aprova la Lliga Europea per a la temporada 1991-92 en substitució de la Copa d'Europa amb 16 equips distribuïts en dos grups de vuit; Iugoslàvia, Itàlia i Espanya hi tenen 3 equips.	— JJ.OO. de Barcelona; primera competició olímpica de bàsquet *open* per a professionals. — S'intenta organitzar una copa del món de clubs, seguint la filosofia de l'NBA, com a continuació de l'Open McDonalds.	— Es tendeix a homogeneitzar les regles amb les de l'NBA per tal de forjar el bàsquet espectacle.			— *Streetball*, es presenta a Barcelona aquest joc derivat del bàsquet, que va néixer als carrers dels nuclis urbans més importants dels EE.UU. Consisteix en un joc de 3 contra 3 en una sola cistella, amb un temps de joc o puntuació final preestablerta. Es juga al carrer i grans estrelles del món del bàsquet es van iniciar de forma espontània en aquestes competicions.

ANNEX 1

El País, 11.7.1993, pàg. 42

La nova Lliga Europea es perfilarà en tres anys

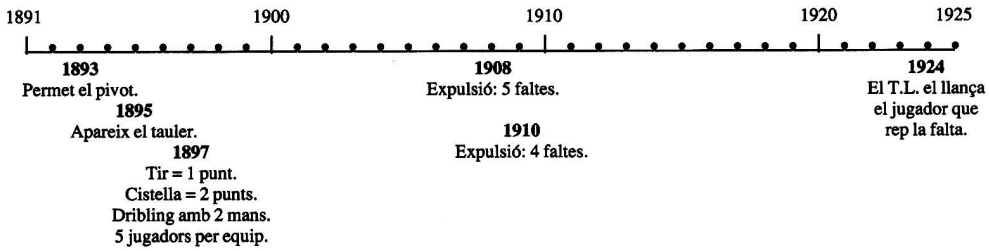
AGÈNCIES, **Munic**

La comissió de la FIBA per a afers relacionats amb les competicions europees de clubs va decidir ahir a Munic que la qualificació per a la nova Lliga Europea de l'any 1996-97, en la qual participaran 24 conjunts, es realitzi en funció dels resultats obtinguts pels clubs durant els propers tres anys en les diferents competicions continentals. Aquest sistema de punts atorgarà 140, 110, 90 i 70 punts als quatre primers classificats en la Lliga Europea; 80 i 50 punts al campió de la Copa d'Europa i 70 i 50 al vencedor i finalista de la Copa Korac.

Les diferents federacions nacionals aniran acumulant els punts obtinguts pels seus representants després de cada temporada. Amb els punts obtinguts s'establirà una classificació continental en la qual s'atorgarà als quatre primers països un total de tres equips dins de la nova Lliga Europea; dos als que vagin del lloc cinquè al vuitè, i només un als situats entre el novè i el dotzè. Aquest sistema d'avaluació únicament serà vàlid per determinar els equips que participaran al primer any de creació de la nova Lliga Europea. Per a la temporada següent, una comissió s'encarregarà de proposar els quatre conjunts que ascendiran o davallaran de categoria.

ANNEX 2

REGLAMENT

1891

Tretze regles:

1ª La pilota s'ha de llançar en qualsevol direcció amb una o dues mans.

2ª La pilota haurà de ser copejada en qualsevol direcció amb una o dues mans; mai amb el puny.

3ª Un jugador no pot córrer amb la pilota. L'ha de tirar des del lloc on la va rebre.

4ª La pilota s'ha de subjectar amb la mà o entre les mans. Els braços o el cos no es poden fer servir per subjectar la pilota.

5ª No estan permeses les empentes, les agafades o qualsevol tipus de cop a l'adversari. La 1ª vegada que el jugador infringeixi aquesta norma es comptarà com una falta; la 2ª quedarà desqualificat fins la propera cistella. Si hi ha intenció de ferir, el jugador quedarà desqualificat per tot el partit i no es permet la substitució.

6ª Una falta és donar un cop a la pilota amb el puny, violar les regles 3ª i 4ª tal com s'ha descrit la 5ª.

7ª Si un equip fa tres faltes consecutives, l'equip oponent s'anota un punt. (Consecutives l'adversari no fa cap falta entre elles).

8ª Un punt que s'aconsegueix quan la pilota llançada o colpejada des del camp dins de la cistella i la pilota queda allí. Els defensors no han de tocar-la ni interferir.

9ª Quan la pilota surt fora de banda la posa en joc el 1er que l'agafa.

10ª L'àrbitre auxiliar serà qui jutgi els jugadors.

11ª L'àrbitre decidirà quan està en joc la pilota, fora de banda quin equip ha de jugar-la, quan s'ha aconseguit fer una cistella.

12ª La duració del partit serà de dos temps de 15 minuts i 5 de descans.

13ª L'equip que més punts faci serà el guanyador. En cas d'empat, el joc continua fins que s'aconsegueix una cistella.

ANNEX 3

EVOLUCIÓ DE LES REGLES DE JOC DES DE 1930 FINS 1988 A TRAVÉS DELS REGLAMENTS OFICIALS DE LA FEB

		1930	1933	1934	1935	1936	1940	1949	1952
CAMP DE JOC	Terreny de joc	24 x 14 (mínim) 24 x 16 (màxim)		Superfície dura i evitar el camp d'herba	18,30 x 10,67 (mínim), 28,67 x 15,25 (màxim)				
	Línies de demarcació			Obstacles: a 0,93 m, espectadors: a 3,05		S'inclou la línia de mig camp. Espectadors: 2,05 m			Els defensors han d'estar darrera la línia. Els camps que no disposin de 2,05 m de distància entre els espectadors i el camp han de pintar una línia fina a 1 m.
	Cercle central							Consta de dos cercles sobreposats: interior=0,60 (2 saltadors) i exterior=1,80 (altres jugadors).	
	Àrea de tirs lliures	1,83 ample, 5,18 de la línia de tirs a la de fons, 3,35 fins a la convergència amb el cercle (radi 1,80)		1,80 d'amplada, distància de tir fons 5,20				3,60 m de distància entre laterals, en forma de "U". 4,90 de longitud, 1,20 de profunditat.	
	Col·locació del rebot en el tir lliure	No hi havia demarcacions per col·locar-se			Es col·loca una H i una V a tots dos costats del tauler: "home" i "visitors"				Es delimiten els passadissos per anar al rebot en els tirs lliures. Es marquen amb la lletra "N" (equip que escull cistella) i "B".
MATERIAL UTILITZAT	Tauler	Altura des del terra: 2,70 m.		Altura des del terra: 2,75 m	Altura des del terra: 2,74 m		Cistella a 1,22 m de la línia de fons		Cistella a 1,20 de la línia de fons.
	Suports			Fora del camp a 40 cm de la línia de fons: de color fosc.			La distància entre el suport i la línia de fons augmenta a 60 cm	Es recomana ampliar la distància entre el suport i la línia de fons: 1,40 m	
	Pilota	Circumferència: de 80 a 77,5 cm. Pes: de 896 a 868 gr.							
PARTICIPANTS EN EL JOC	Nombre de jugadors	Si l'equip no té 5 jugadors o queden eliminats perd el partit.	5 jugadors a la pista + dos reserves	Ha de tenir 5 jugadors per començar, no en el 2n temps o període extra.		5 jugadors en pista + 5 suplents		Es passa a 7 suplents	Eliminació per 5 faltes o una de greu
	Substitució dels jugadors	Pilota fora de joc, el jugador es presenta a l'àrbitre.		Pilota morta, el jugador es presenta a l'anotador	Un màxim de dues vegades es pot canviar un jugador		Número de canvis il·limitat, 20" per fer-los		El jugador resta fora fins que l'àrbitre el deixa entrar
	Jutges	1 jutge àrbitre, 1 auxiliar, 2 cronometradors.	1 jutge àrbitre, 2 cronometradors	1 àrbitre, 1 anotador, 1 cronometrador	1 àrbitre, 1 jutge, 2 cronometradors, 2 anotadors	1 àrbitre, 1 anotador, 1 cronometrador	2 àrbitres, 1 anotador, 1 cronometrador		
SITUACIONS ESPECÍFIQUES	Pilota retinguda		Quan 2 o més jugadors de diversos equips tenen 1 o 2 mans sobre la pilota.	Retenir-la sent encalçat per un jugador a menys d'un metre	Deixar la pilota a terra en cas que el jugador estigui molt marcat				En les lluites, el salt s'efectuarà en el cercle central si ha passat a prop d'aquest.
	Salt entre dos	S'efectua en el lloc on es produeix. La mà al darrera de l'esquena.	Els jugadors que salten no poden tocar la pilota dues vegades.						Els jugadors que no intervenen es col·locaran en el cercle de forma alternada.
	Tirs lliures	No abandona el terra fins que toqui la cistella. 10" per llançar-lo. Si es transforma es treu de mig camp.		Si el tirador es lesiona, l'àrbitre designarà el tirador. Si la pilota no entra comença el joc quan la pilota toca el terra				Un tir lliure transformat es posa en joc des de la línia de fons (3")	Després d'una doble falta o tècnica no hi ha rebot. Executor lesionat o desqualificat, el seu substitut llança els tirs lliures.
VIOLACIONS	Violacions	No es pot llançar a cistella amb la pilota morta.	Les violacions de tir lliure se sancionen amb un salt entre 2.			Regla dels 10". Regla del camp enrera		Concepte de màxima altura de la pilota (no tocar quan baixa). Tornen els 3".	Concepte de posició origen.
FALTES	Tècniques	1. Demora en lliurar la pilota. 2. Molestar el contrari que treu de banda. 3. Tocar la pilota abans d'assolir la màxima altura en el salt entre dos. 4. Sortir del cercle en un salt entre dos.		2 motius més: parlar amb el públic, temps excessiu per als canvis.			2 motius més: tocar la pilota quan està en la cistella o dins d'ella i demanar més temps morts dels reglamentaris.	1 motiu més: tocar la pilota després del tir lliure transformat	
	Personals	1. Reté, obstaculitza, empeny o carrega un contrari. 2. Blocar un adversari. 3. Efectuar brusquetats. 4. Realitzar contactes personals amb l'adversari.							Supressió de l'opció en el llançament de tir lliure els últims 3'
TEMPS	Duració		En categories inferiors, 4 temps de 10 minuts.	Es donen 2 períodes extra i si al final del primer algun guanyava, final.	4 x 8 minuts en categories inferiors. 4 x 6 en menys de 14 anys. En cas d'empat pròrroga.				Regla dels 3 darrers minuts (s'atura el cronòmetre cada vegada que sona el xiulet).
	Suspensió del joc	El jutge és l'únic que pot suspendre el joc, que es dedueix del total pel crono.	Només es dóna temps en cas de canvi o accident.			Es permeten els temps morts (3 per equip)	Es mantenen els 3 temps morts i si se'n demana un altre es concedeix però se li administra una tècnica.	5 temps morts d'un minut o fracció	Temps mort després de: falta, salt entre 2, retard a l'hora de posar la pilota en joc.

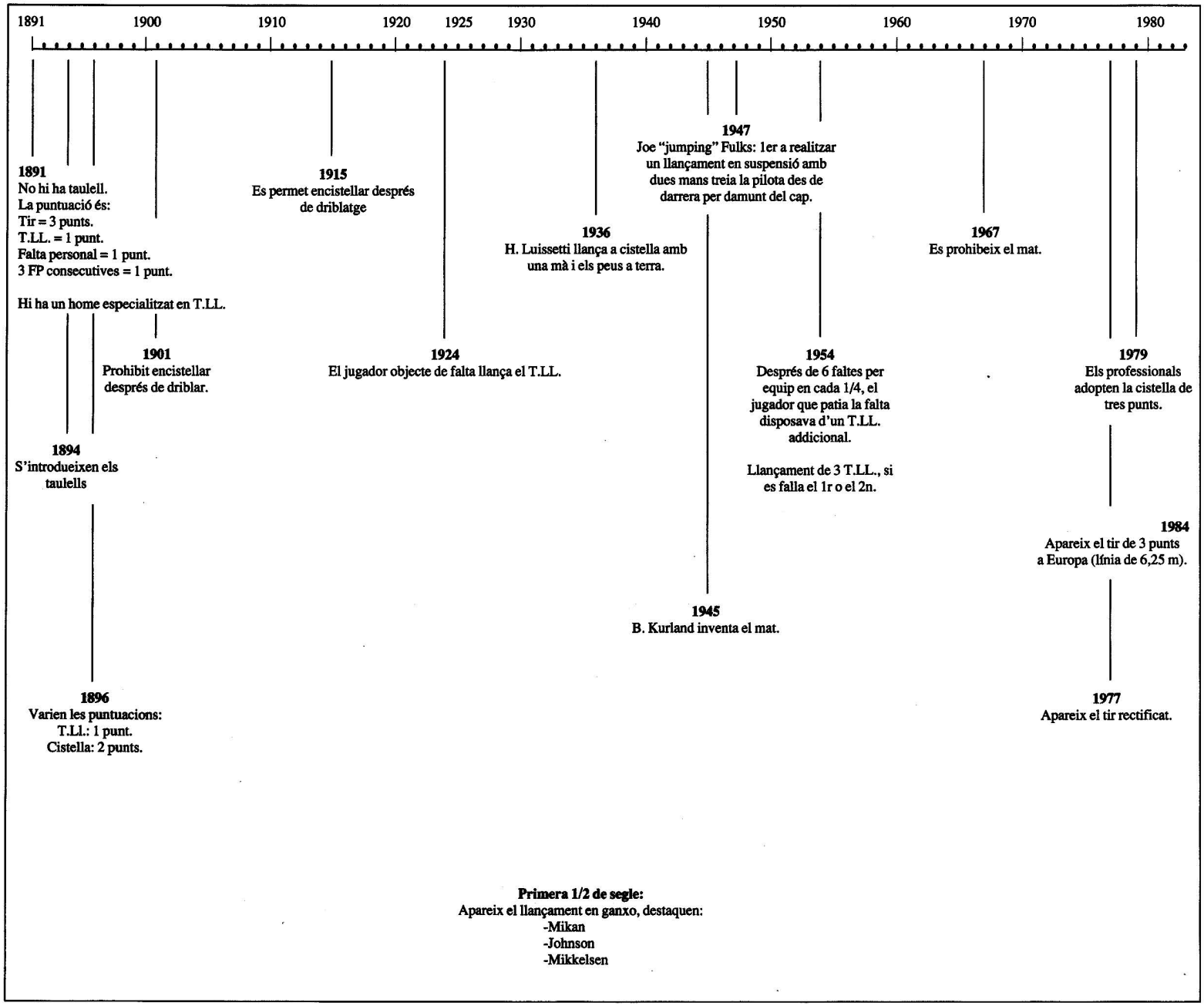
DE LA FIBA

		1960	1964	1968	1972	1976	1980	1984	1988
CAMP DE JOC	Terreny de joc	7 m alçada sostre. Il·luminació uniforme							
	Línies de demarcació	Desapareix la línia de mig camp (només prolongació de 10 cm)		Torna la línia central	Prolongació de les línies centrals 15 cm fora del camp.			Es crea la línia de 6,25 (3 punts)	
	Cercle central	Desapareix el cercle intern de 0,60							
	Àrea de tirs lliures	Forma de trapezi: base més gran (6 m), tirs lliures (3,60)							
	Col·locació del rebot en el tir lliure	2 defensors: passadissos laterals més propers a la línia de fons. 2 atacants: passadissos laterals més allunyats.							
MATERIAL UTILITZAT	Tauler	Rectangle interior: 59 x 48							
	Suports					A 1 m de la línia de fons			
	Pilota	Pressió de 13 lliures (deixant-la caure a 1,80 ha d'arribar a 1,20)							
PARTICIPANTS EN EL JOC	Nombre de jugadors				10 jugadors com a màxim.				
	Substitució dels jugadors	En dirigir-se a l'anotador, ha d'estar preparat per jugar (pilota morta, temps aturat)							
	Jutges	Apareix el cronometrador de 30"							
SITUACIONS ESPECIFIQUES	Pilota retinguda	Es deixa jugar un jugador amb pilota assegut o estirat a terra. Si està lesionat es considera pilota retinguda.	Aturar la pilota més de 5" sota pressió						
	Salt entre dos		El salt entre dos es fa al cercle més proper. Violació si algú abandona la seva posició abans que es toqui una vegada la pilota.						
	Tirs lliures	Si la pilota no toca l'anella o el tauler, banda per al contrari. Si entrem abans, violació.				Regla de 3 x 2. Tir lliure addicional després de la cistella amb falta			Regla de l'1 + 1
VIOLACIONS	Violacions	Regla dels 30". Desapareix el 10". Desapareix el camp enrera		10" per passar el camp els últims 5'. Camp enrera els últims 5'	En tot partit només es permeten 10" per passar del camp propi al contrari. Llei del camp endarrere.				
FALTES	Tècniques					10 faltes per equip en cada temps. A partir de la dècima falta es llancen 2 tirs lliures (no 3x2)	1 motiu més: agafar-se de l'anella		
	Personals	Cada falta es penalitza amb un tir lliure els últims 5'		Dret d'opció després de la falta els últims 5'	Dret a opció tot el partit.		8 faltes per equip en cada temps abans de llançar els tirs lliures.		
TEMPS	Duració	El rellotge s'atura els últims 5' de la 2a part i temps extra		La pausa de mitja part pot arribar a 18'. Empat permès a Espanya, no a l'estranger			Es realitzen pròrrogues fins que algú guanya (amb canvi de cistella cada vegada)		
	Suspensió del joc	Quan en un equip queda un sol jugador guanya l'equip contrari.	Un cop passats 15' del temps estipulat per començar el partit, l'equip no presentat perd el partit.			Temps mort no concedit en pilota en joc per primer o únic tir lliure.	Després de la cistella la pilota estarà morta, no el temps. Es pot demanar temps després de la cistella.		

ANNEX 4

Evolució tècnica del llançament a cistella

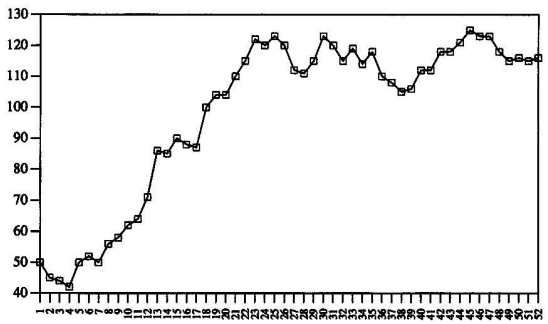
ANNEX 5

Evolució tècnica i tàctica del joc a les lligues professionals americanes

a) Equivalència coordenada x (valor coordenada - temporada)

1 - 1937/38	19 - 1955/56	37 - 1973/74
2 - 1938/39	20 - 1956-57	38 - 1974/75
3 - 1939/40	21 - 1957/58	39 - 1975/76
4 - 1940/41	22 - 1958/59	40 - 1976/77
5 - 1941/42	23 - 1959/60	41 - 1977/78
6 - 1942/43	24 - 1960/61	42 - 1978/79
7 - 1943/44	25 - 1961/62	43 - 1979/80
8 - 1944/45	26 - 1962/63	44 - 1980/81
9 - 1945/46	27 - 1963/64	45 - 1981/82
10 - 1946/47	28 - 1964-65	46 - 1982/83
11 - 1947/48	29 - 1965/66	47 - 1983/84
12 - 1948/49	30 - 1966/67	48 - 1984/85
13 - 1949/50	31 - 1967/68	49 - 1985/86
14 - 1950/51	32 - 1968/69	50 - 1986/87
15 - 1951/52	33 - 1969/70	51 - 1987/88
16 - 1952/53	34 - 1970/71	52 - 1988/89
17 - 1953/54	35 - 1971/72	
18 - 1954/55	36 - 1972/73	

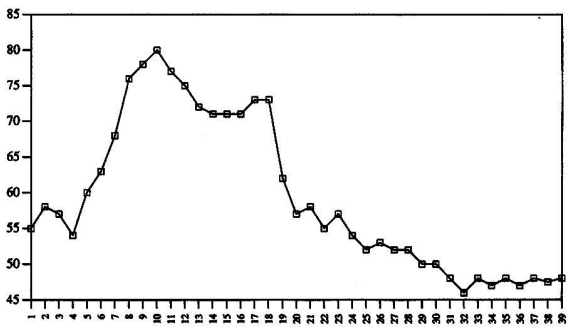
Punts per partit - equip

b) Equivalència coordenada x (valor coordenada - temporada)

	15 - 1964/65	33 - 1982/83
	16 - 1965/66	34 - 1983/84
	17 - 1966/67	35 - 1984/85
	18 - 1967/68	36 - 1985/86
1 - 1950/51	19 - 1968/69	37 - 1986/87
2 - 1951/52	20 - 1969/70	38 - 1987/88
3 - 1952/53	21 - 1970/71	39 - 1988/89
4 - 1953/54	22 - 1971/72	
5 - 1954/55	23 - 1972/73	
6 - 1955/56	24 - 1973/74	
7 - 1956/57	25 - 1974/75	
8 - 1957/58	26 - 1975/76	
9 - 1958/59	27 - 1976/77	
10 - 1959/60	28 - 1977/78	
11 - 1960/61	29 - 1978/79	
12 - 1961/62	30 - 1979/80	
13 - 1962/63	31 - 1980/81	
14 - 1963/64	32 - 1981/82	

Rebots per partit - equip

Dades preses de llibre *The sports enciclopedia: pro basketball*, de D. Neft, R. Cohen, 1989. Sant Martin's Press, New York.
(Totes les dades que apareixen als quadres es refereixen a les lligues professionals dels EUA. Els gràfics són nostres)

Bibliografia

BLANCHARD, K.; CHESKA, A. *Antropología del Deporte*. Bellaterra. Barcelona, 1986.

BOSCH, G.; GROSGEORGE, B. *El entrenador de baloncesto*. Ed. Hispano-europea. Barcelona, 1988.

BUSNEL, R. "Los primeros 100 años", *International Basketball*, núm. 44-45. Budapest, 1989-1990.

BUSNEL, R. "Les cent ans du basketball", *Basket-ball*, París, marzo, 1991.

FEB *Reglamentos oficiales de FEB*: 1930, 33, 36, 41, 53, 52, 59, 62, 70, 75.

FIBA *Reglamentos de la FIBA*: 1934, 35, 36, 40, 41, 49, 52, 60, 62, 64, 68, 76, 80.

FONT, F. "Baloncesto I. Episodios, narraciones, personajes". *Alma Olímpica*. Barcelona, 1971.

HANSENNE, M. *El Baloncesto*. Ed. Publicaciones del COE. Plinto, Madrid, 1965.

HUIZINGA, J. *Homo ludens*. Ed. EMECE. Madrid (primera edició 1938).

NEFT, D.; COHEN, R. *The sports enciclopedia: Pro Basketball*. San Martin's Press. New York, 1989.

OLIVERA, J. "La evolución histórica del Baloncesto", *Apunts d'Educació Física*, núm. 7 i 8, Barcelona, juny, 1988.

OLIVERA, J. *1250 ejercicios y juegos en Baloncesto*, vol. I. Ed. Paidotribo. Barcelona, 1992.

PARLEBAS, P. *Elementos de Sociología del deporte*. Junta de Andalucía. Unisport. Màlaga, 1988.

PETERSON, R.W. *Cages to jump shots*. Oxford University. New York, 1990.

TICO, J.; OLIVERA, J. *Génesis y evolución del baloncesto como deporte contemporáneo a través de un análisis múltiple*. Congreso Científico Olímpico. Unisport. Màlaga, juliol, 1992.

VERD, V. *El fútbol. Mitos, ritos y símbolos*. Alianza Editorial. El libro de bolsillo, núm. 751. Madrid, 1980.

VV.AA. *Deporte 92. Baloncesto*. Editorial 92. SA Colección dirigida por Jordi Huguet. Barcelona, 1989.

CARDONA, A.; FONT, A.; GAYA, B.; MARCH, J.; URBIOLA, D. Treballs no publicats AEE (4° curs). INEFC-Lleida. 1991-92.

Nota

Les fonts bibliogràfiques utilitzades per a la recollida d'informació no són en alguns casos de primera mà, com seria d'esperar en una investigació rigorosament científica, ja que això implicaria una gran complexitat en les condicions i la metodologia de la investigació, atesa l'enorme quantitat d'informació que es maneja.

(*) Recentment s'han descobert, en un arxiu privat de Terrassa, uns documents que assenyalen que el bàsquet es practicava l'any 1913 a l'escola Vallparadís de Terrassa, dirigida pel pedagog Alexandre Galí. Aquesta informació documental està avalada per Ermengol Gall, de 87 anys, ex-alumne d'aquesta escola que afirmava que hi era comú la pràctica del bàsquet tot i que no es feien competicions amb altres col.legis.
De la mateixa font, l'historiador Josep M. Ainaud de Lasarte ressenya que l'autèntic origen del bàsquet en Espanya s'ha de situar el 1911 de la mà d'un altre pedagog català, Eladi Homs, el qual en qualitat de secretari del Consell de Cultura de la Mancomunitat, va viatjar als Estats Units a la recerca de nous esports; allí hi va conèixer el bàsquet i, en tornar a Espanya el 1911, el va mostrar a Alexandre Galí i junts el van implantar a l'escola Vallparadís.
(Font: La Vanguardia, 2 i 3 de desembre de 1988)